T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GİRİŞİMCİLİK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

İŞLETME EĞİTİMİNİN VE ERİL-DİŞİL ÖZELLİKLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ İLE İLİŞKİSİ: TRAKYA ÜNİVERSİTESİ İ.İ.B.F. İŞLETME BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

CANAN EFE

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ SEYHAN BİLİR GÜLER

EDİRNE 2019

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GİRİŞİMCİLİK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Canan EFE tarafından hazırlanan İşletme Eğitiminin Yetişkinlerin Girişimcilik Eğilimi ile İlişkisi: Trakya Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 9.-10. maddeleri uyarınca ....28.01.2019..... günü saat ....11⁰⁰..... 'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin *.....Kabul edilmesine..... **OYBİRLİĞİ/~~OYÇOKLUĞU~~** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Dr. Öğr. Üyesi Serdar CAMPAK	Kabul edilmesine	
Doç. Dr. Hüseyin Ozan GETİRİ	Kabul edilmesine	
Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Özlem DİLEK (Danışman)	Kabul edilmesine	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

Referans No	10238538
Yazar Adı / Soyadı	CANAN EFE
T.C.Kimlik No	25264648164
Telefon	5544504659
E-Posta	pearl_of_heaven@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	İŞLETME EĞİTİMİNİN VE ERİL-DİŞİL ÖZELLİKLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ İLE İLİŞKİSİ: TRAKYA ÜNİVERSİTESİ İ.İ.B.F. İŞLETME BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA
Tezin Tercümesi	THE RELATIONSHIP BETWEEN BUSINESS TRAINING AND MASCULINE-FEMININE PROPERTIES WITH ENTREPRENEURSHIP TENDENCIES: TRAKYA UNIVERSITY İ.İ.B.F. A STUDY FOR THE STUDENTS OF THE DEPARTMENT OF BUSINESS ADMINISTRATION
Konu	İşletme = Business Administration
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Girişimcilik Anabilim Dalı
Bilim Dalı	İşletme Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2019
Sayfa	89
Tez Danışmanları	DR. ÖĞR. ÜYESİ SEYHAN BİLİR GÜLER
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	

28.02.2019

İmza:.....

Tezin Adı: İşletme Eğitiminin ve Eril-Dişil Özelliklerin Girişimcilik Eğilimi İle ilişkisi: Trakya Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma.

Hazırlayan: Canan EFE

ÖZET

Girişimcilik günümüzdeki önemli kavramlardan biridir. Üniversiteler, günümüz bilgi toplumunda girişimci adayları yetiştirmede önemli bir konumda yer almaktadır. Eğitim ve toplumsal cinsiyet ise girişimci olmayı etkileyen faktörlerden biri olarak görülmektedir. Çalışmanın ilk iki bölümü çalışmayla ilgili literatürden son bölümü ise uygulama kısmından oluşmaktadır. Çalışma, kolayda örnekleme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma işletme eğitiminin ve eril-dişil özelliklerin girişimcilik eğilimi ile olan ilişkisinin incelenmesini amaçlamaktadır. Bu amaçla Trakya Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme bölümü öğrencileri üzerinde bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, 406 işletme bölümü öğrencisiyle ile anket gerçekleştirilmiş olup 399 adet kullanılabilir anket formu elde edilmiştir. Yapılan anket çalışmasının sonucunda veriler analiz edilmiş ve işletme eğitimi, eril-dişil özellikler ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Girişimcilik, Eğitim, Toplumsal Cinsiyet, İşletme Eğitimi, Eril-dişil Özellikler

Name of Thesis: The relationship between business education and the entrepreneurial tendency of masculine and feminine traits: a research for the students of the Business Administration Department of Trakya University.

Prepared by: Canan EFE

ABSTRACT

Entrepreneurship is one of the important concepts of today. Universities take an important place in educating entrepreneur candidates in today's information society. Education and gender are seen as factors affecting entrepreneurship. The first two parts of the study are from the literature related to the study and the last part consists of the application part. The study was performed easily by sampling method. This study aims to examine the relationship between business education and masculine-feminine traits with entrepreneurial tendency. For this purpose, Trakya University İ.İ.B.F. In the study, a questionnaire was conducted with 406 business department students and 399 available questionnaire forms were obtained. As a result of the survey, data were analyzed and the relationship between business education, masculine-feminine characteristics and entrepreneurship tendency was determined.

Key Words: Entrepreneurship, Education, Society Gender, Business Education, Masculine-feminine Features

ÖNSÖZ

Girişimcilik kavramı gün geçtikçe önemini arttıran bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır. Girişimcilik kavramının pek çok unsurla ilişkili olduğu bilinmektedir. Bunlardan iki unsurun eğitim ve toplumsal cinsiyet olduğu düşünülmektedir. Bu tez çalışmasında işletme eğitiminin ve eril-dişil özelliklerin girişimcilik eğilimi ile olan ilişkisi incelenmek istenmiştir.

Tez çalışmamın oluşumunda ilgi ve desteğini benden esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren tez danışmanım sayın hocam Dr. Öğretim Üyesi Seyhan Bilir Güler'e, çalışmamın analiz kısmında benden yardımlarını esirgemeyen sayın hocam Dr. Öğretim Üyesi Onur Çetin'e ve sayın hocam Dr. Öğretim Üyesi Yasemin Koldere Akın'a çok teşekkür eder ve saygılarımı sunarım.

Tüm hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen her zaman yanımda olan sevgili aileme; babam Şaban Efe'ye ve annem Nurgül Bayraktar Efe'ye, ağabeyim Can Efe'ye ve anneannem Lütfiye Bayraktar'a sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**
ABSTRACT ..... **ii**
ÖNSÖZ ..... **iii**
İÇİNDEKİLER ..... **iv**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **vi**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **vii**
GİRİŞ **1**

I. BÖLÜM **2**
1. KURAMSAL AÇIDAN GİRİŞİMCİLİK **2**
1.1. Girişimcilik Kavramı ve Özellikleri 2
1.1.1. Girişimci Kavramı 8
1.1.2. Girişimcilik Eğilimi 11
1.2. Girişimciliğin Önemi 12
1.3. Girişimcilik Süreci 15
1.4. Girişimcinin Önündeki Engeller ve Girişimciye Sağlanan Destekler 18
1.5. Girişimcilik ve Yenilikçilik 21

II. BÖLÜM **24**
2. GİRİŞİMCİLİĞİN EĞİTİM VE TOPLUMSAL CİNSİYET AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ **24**
2.1. Girişimcilik ve Eğitim 24
2.1.1. Girişimcilikte Üniversitelerin Rolü 29
2.1.2. Girişimcilikte İşletme Eğitiminin Rolü 32
2.2. Girişimcilik ve Kültür Kavramı 34
2.3. Girişimcilik ve Toplumsal Cinsiyet Rolü 35

III. BÖLÜM **40**

3. İŞLETME EĞİTİMİNİN VE ERİL-DİŞİL ÖZELLİKLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ İLE İLİŞKİSİ: TRAKYA ÜNİVERSİTESİ İ.İ.B.F. İŞLETME BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA 40

3.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı 40

3.2. Veri Toplama Yöntemi ve Örneklem 42

3.3. Araştırmanın Bulguları 43

3.3.1. Tanımlayıcı İstatistikler 44

3.3.2. Açımlayıcı (Keşfedici) Faktör Analizi 48

3.3.3. Hipotezlerin Testi 51

SONUÇ VE ÖNERİLER 56

KAYNAKÇA 58

EKLER 76

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı 44
Tablo 2. Katılımcıların Sınıflara Göre Dağılımı 44
Tablo 3. Eril-Dişil Özelliklerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı 45
Tablo 4. Cinsiyetlerin Eril-Dişil Özelliklere Göre Dağılımı 46
Tablo 5. Girişimcilik Eğilimi Ölçeği Maddelerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler . 47
Tablo 6. İşletme Eğitimi Ölçeği Maddelerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler..... 47
Tablo 7. KMO ve Barlett Testi Sonuçları 49
Tablo 8. İşletme Eğitimi Ölçeğinin Açıklanan Toplam Varyans Tablosu 49
Tablo 9. İşletme Eğitimi Ölçeğinin Döndürülmüş Faktör Matrisi 50
Tablo 10. Regresyon Analizi Sonuçları..... 52
Tablo 11. Cinsiyete Göre girişimcilik Eğilimi 53
Tablo 12. Erillik Dişilliğe Göre Girişimcilik Eğilimi 54
Tablo 13. Cinsiyet ve Erillik Dişillik Gruplarına Göre Girişimcilik Eğilimi..... 54
Tablo 14. Hipotezlerin Karşılaştırılması 55

KISALTMALAR LİSTESİ

TÜGİAD : Türkiye Genç İş Adamları Derneği

KOSGEB : Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

KOBİ : Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler

AR-GE : Araştırma ve Geliştirme

İŞKUR : Türkiye İş Kurumu

GEM : Dünya Girişimcilik Platformu

OECD : Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

İİBF : İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

AB : Avrupa Birliği

GE : Girişimcilik Eğilimi

İE : İşletme Eğitimi

GİRİŞ

Bilgi ve teknolojinin toplumdaki hakimiyetinin hissedilmesiyle birlikte girişimcilik kavramı ön plana çıkmış ve toplumların refahında ve ekonomik kalkınmasında girişimcilik önemli bir etken haline gelmiştir.

Girişimcilik dendiği vakit akla hangi unsurların geldiğinin sorgulanması hususunda girişimcilik konusuna ilgi duyan ve bu konuda araştırmalar yapan bireyler tarafından çeşitli araştırmaların yapıldığı bilinmektedir. Bu bağlamda girişimciliğin gittikçe popülaritesini arttıran bir kavram haline geldiği görülür. Girişimciliğin bir kavram olarak ele alınması yaklaşık olarak son üç yüzyılı kapsar (Soyşekerci, 2013: 6).

Bu araştırmada girişimcilik eğiliminde cinsiyet ve işletme eğitiminin ne kadar belirleyici bir faktör olduğu üzerinde durulmaktadır. Araştırma üç bölümden oluşmaktadır. İlk iki bölüm girişimcilik ile ilgili literatürden oluşmaktadır. Üçüncü bölüm ise araştırmanın uygulama kısmından oluşmaktadır. Araştırmada işletme eğitimi, eril-dişil özellikler ve girişimcilik eğilimi arasında ne tür bir ilişkinin olduğu gösterilmeye çalışılmıştır ve bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaçla araştırmada girişimcilik eğilimini, işletme eğitimini ve eril-dişil özellikler ile demografik faktörleri kapsayan bir anket formu kullanılmıştır. Anket formu Trakya Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme bölümü öğrencilerine uygulanmıştır. Bu anket formundan elde edilen veriler analiz edilmiş ve sonuçlar ortaya konulmuştur. Araştırmanın sonucunda işletme eğitimi, eril-dişil özellikler ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki açıklanmıştır.

I. BÖLÜM

1. KURAMSAL AÇIDAN GİRİŞİMCİLİK

1.1. Girişimcilik Kavramı ve Özellikleri

Girişimcinin gerçekleştirdiği eylemin adı girişimcilik olarak adlandırılmaktadır. Yargı umut ve beklentilerle diğer bireyler arasında öznel bir farklılık yaratma ile yaşama ve işe değer katma görevini girişimcilik üstlenmektedir. Ayrıca değer yaratan bir eylem, geleceği yaratmak için stratejik rekabet açısından harekete geçerek beceri ve kaynakları inşa etme görevini üstlenen bir eylem olarak görülmektedir. İş, olası ve mevcut kaynakların risk faktörüne bağlanmasını gerekli kılmaktadır. Girişimcilik bu konuda değerlendirildiğinde bu iki öğenin uygun bir şekilde birleşimini sağlamaktadır ve bunun yanı sıra girişimcilik zevkli, heyecanlı, gerilimli, uygulanması zahmetli ve huzursuz edici olmasına rağmen aynı zamanda da umut vadeden bir eylem olarak görülmektedir. Ayrıca girişimcilik, girişimcinin sosyal statüsünü, parasını, itibarını ve kişiliğini riske atarak gerçekleştirdiği bir eylem olarak da görülmektedir (Ertürk, 2013:19).

Bir işletmenin kurulması, işletilmesi ve risk üstlenilmesi etkinliklerinin tümü de girişimcilik olarak adlandırılabilmektedir. Bir iş kurma, bir işe yeltenme ve buna yönelik risk alma girişimciliğin ilk literatüre girmeye başladığı dönemlerdeki ifade ediliş biçimidir. Daha sonraları ise girişimcilik, düşüncelerin ortaya çıkarılması, onların bir ürün ve hizmet haline gelmesi ve pazara sunulması etkinlikleri olarak adlandırılmış ve böylece girişimcilik tanımında bir genişleme sağlanmıştır (Akpınar ve Küçükgöksel, 2015: 14).

Girişimcilik ilk kez 18. Yüzyılda İrlandalı ekonomist Richard Cantillon tarafından tanımlanmıştır. Richard Cantillon girişimciliği, *"henüz belirginleşmemiş bir bedelle satmak üzere üretimin girdilerini ve hizmetlerini satın alan ve üreten kişi"* olarak tanımlamıştır. Bu tanımda vurgulanan girişimcinin risk üstlenme özelliğidir (Müftüoğlu vd., 2007: 4). Yazında çoğu kez bir risk üstlenici olarak tanımlanan girişimcilik kavramının risk alma yönü, Cantillon'dan beri hep dikkat çekilen bir yön olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle de girişimciler ve profesyonel yöneticilerin birbirinden ayırt edilmesinde işletmecilik faaliyetlerinde ilk olarak vurgulanan profesyonel yöneticilerden farklı olarak girişimcilerin kar/zarar riskini bizzat üstlenmeleri olmuştur. Buna rağmen girişimciler için ekonomik riskler yalnızca bir boyutu ifade etmektedir. Ve çoğu zaman ise ekonomik risklerle, belirsiz bir çevredeki sosyal, psikolojik ve fiziksel riskler ile kariyer riski bir arada bulunmaktadır (Yıldız ve Alp, 2012: 31).

Harvard Business School tarafından 1983'te düzenlenen konferanslar neticesinde görüş birliğine dayalı bir girişimcilik tarifi yapılmış ve bu tarife göre girişimcilik, projeye uygun risk alma yönetimini sağlayarak inovatif iş fırsatlarını fark eden ve fark ettiği inovatif iş fırsatları ile birlikte gerçekleştireceği projenin başarıya ulaşmasında mali, beşeri, ham madde ve malzeme kaynaklarını gerekli haberleşme ve yönetim becerileri uygulamalarının yardımıyla kullanan ve değer yaratmaya çabalayan fertlerin oluşturduğu bir kavramdır (Doğan, 2010: 26).

Girişimcilik kavramı, Oxford İngilizce sözlüğünde ise kar karşılığı olarak inisiyatifi kabullenen kişi olarak tanımlanmıştır. Girişimcilik kavramı Oxford İngilizce sözlüğünde bu şekilde tanımlanırken iktisat literatüründe ise daha başka bir biçimde ifade edilmiştir. İktisat literatüründe girişimcilik kavramı, oldukça geniş ve yoğun bir alanda yayılma göstermiş ve modern bir biçimde ifade edilmiştir ve aynı zamanda da Knight, Schumpeter ve Kirzner gibi iktisatçıların düşünceleri etrafında şekillenme göstermiştir. Girişimciyi ekonomik olarak gelişmenin güç kaynağı olarak gören Schumpeter, aynı zamanda da girişimcinin fonksiyonunun yeni malları, arza yönelik yeni kaynakları, yeni tip organizasyonları ve yeni teknolojileri yaratıcı bir çerçevede yenilikler yaparak üretmek olduğunu söylemiştir (Alp, 2012: 188).

Girişimcilik konusunu piyasa sürecinde insan eylemi temelinde açıklayan Avusturya İktisat okulu girişimcilik alanı ile ilgili yapılan çalışmalarda ayrı bir yere sahiptir. Girişimci kavramına bir tanım da Mises tarafından gelmiştir ve girişimciyi, piyasa verilerinde meydana gelen değişimlere uygun olarak eylem gösteren kişi olarak tanımlamıştır. Bunun yanı sıra da yine aynı okulun temsilcisi Israel Kirzner de girişimcilik ve piyasa alanında bu çerçevedeki en ciddi katkıları gerçekleştirmiştir. Bu bağlamda dinamik piyasa sürecinin keşfedilmiş geliri olarak gösterilen karın meydana gelebilmesinin girişimsel etkinliklere bağlı olduğu söylenir (Akın, 2007: 96).

Girişimcilik fikrine, ekonomik olarak gerçekleşen bir gelişim ve insanlık düşüncesi arasında bir bağlantı kurarak açıklama getiren Hultman ve Bjerke ise girişimciliği eskileri yenilemek ya da yeni işler tasarlamak olarak adlandırmaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde girişimcilik fikri, geleneksel dönemde bir macera olarak görülürken endüstrileşmeyle birlikte girişimci, özel bir varlık olarak nitelendirilmiş ve bu nitelendirmeyle onun ekonomik başarıdaki rolüne yönelim sağlanmıştır. Girişimcilik fikri modern dönemde ise daha başka bir biçimde, küçük işletme sahipliği olarak ele alınmıştır. Ve bunun yanı sıra da ekonomik olarak bir gelişim sağlanmasında küçük işletmelerin önemine dikkat çekilmiştir (Özdemir, 2012: 3).

Girişimciliğin bir tanımı da OECD ülkelerinin verilerini kullanan çalışmalarda yapılmıştır ve bu tanıma göre girişimcilik kavramı kendi hesabına çalışmak veya iş sahibi olmak anlamlarında ifade bulmuştur. Ancak girişimcilik kavramıyla iş sahipliği kavramının eş anlamlı olmadığı Carree ve Thurik tarafından kabul edilmiştir yine de durum böyle olmasına karşın Carree ve Thurik girişimcilik düzeyindeki gelişmelerin, iş sahipliği eğiliminin güzel bir yansıması olduğunun modern ekonomide tartışıldığı görülerek bu konu da kendileri tarafından kabul görmüştür. Ülkeleri kıyaslama imkanı, girişimsel etkinliklerin bir temsili olarak ve iş sahipliğini kullanmanın bir avantajı olarak gerçekleşmektedir. OECD Emek Gücü istatistikleri ve ülkelere özgün

kaynaklar ise bu çalışmalarda birer veri seti olarak kullanım imkanı bulmaktadır (Özkul ve Örün, 2016: 25).

Kaynakların etkin olarak kullanımı olarak tanımlanabilen girişimcilik aynı zamanda mevcut kurulu kapasiteyi en etkin kullanan şeklinde de tanımlanabilmektedir. Üretim faktörlerinin bir araya gelmesini sağlayan ve bu şekilde üretimde bulunarak bunun karşılığında da kar ve zarar olasılığını üstlenen kişi de girişimci olarak tanımlanır ve bu en bilindik girişimci tanımlarındandır. Bu bağlamda değerlendirilecek olunduğunda toplumda kıt bir şekilde bulunan üretim faktörlerinin etkin bir şekilde kullanımı, üretim faktörlerinin bir araya gelmesi sağlanırken önem taşımaktadır. Girişimciliğin en önemli yansıması olarak ise kıt kaynakların en iyi biçimde değerlendirilmesi gösterilir (Özkan vd., 2003: 150).

Pek çok düşünür ve yazar girişimciliği farklı şekillerde tanımlamışlardır. Girişimciliğin bugünkü düşünce yapısının oluşumuna katkı sağlayan, girişimciliği 20. Yüzyılın başlarında yeniden tanımlayan kişi ise Avusturyalı iktisatçı Joseph Schumpeter'dir (Ercan ve Gökdeniz, 2009: 64). Girişimcilik, ülke kalkınmasında önemli bir konumdadır. Schumpeter, girişimcilikte önemli bir yeri olan kalkınma kavramını yapısal değişikliklerin tarihsel süreci olarak ifade etmiştir (Śledzık, 2013:90).

Bir kimsenin girişimci olarak nitelendirilebilmesi için bazı özelliklere sahip olması lazımdır. Girişimciler farklı bakış açılarına sahip kimselerdir ve bu farklı bakış açıları pazarlarda oluşan fırsatları görmelerinde onlara kolaylık sağlamaktadır. Aynı zamanda girişimciler yaratıcı bir zekaya da sahip olduklarından ötürü karşılarına çıkan fırsatları değerlendirebilirler. Bunların yanı sıra yenilikçi bir düşünceye sahip olmak ile fikirler geliştirilip çıktı olarak değerlendirilebilir(Gökerik ve Tekin, 2016:2264).

Girişimcilerin sahip oldukları özellikler her birey için farklıdır. Karmaşık bir süreç olan bireyin kişilik özelliklerinin belirlenmesinde, ölçmenin sübjektif özellikleri içinde barındırması bu işi zorlaştırmaktadır. Bu sınırlayıcı faktörler olsa da başarılı

girişimciyi diğerlerinden ayıran temel özellikler ile girişimcilik özellikleri ilgi odağı olmuş ve bu konuda pek çok araştırma yapılmasını sağlamıştır (Tomak, 2015: 28).

Girişimci özelliklerinin neler olduğu konusunda pek çok araştırma yapılmış ve bu yapılan araştırmalar neticesinde girişimci özellikleri incelenmiştir. Araştırmaların odak konusunu ise girişimci olarak adlandırılan kişilerin tutumları, yetenekleri ve güdüleri oluşturmuştur(Çetin, 2010: 23). Araştırmacılar, girişimcilikle ilgili kişilik özellikleri ve girişimcilik konuları üzerinde yapılan çalışmalara göre bir girişim yaratmada girişimcilikle ilgili olan kişilik özelliklerinin önemli olduğunu saptamışlardır. Bu bağlamda girişimcilik adına gereksinim duyulan davranış tipleri; belirsizliğe karşı tolerans, risk alma eğilimi, başarı ihtiyacı, A- Tipi davranış ve kontrol odaklı olmak olarak belirlenmiştir. Bir işe başlamak için ön plana alınan öğeler ise roller, tanınma faktörleri, bağımsız olma, yaratıcılık ve finansal başarıdır (Doğaner ve Altunoğlu, 2010:105). Ayrıca know-how üretebilme, işletme yönetimi becerisi, pazarlama becerileri, iş yapma kabiliyeti, risk almadaki kabiliyeti, yenilikçilik ve piyasa fonksiyonlarının nasıl işlediği hakkındaki bilgisi başarılı bir girişimcinin tipik özellikleri olarak görülmektedir. Bunların yanı sıra girişimcinin özellikleri arasında işletme içi fırsatları tanımlayabilme kabiliyeti, risk üstlenme isteği ve karlı fırsatları yakalayıp elde tutabilme yeteneği de gösterilmektedir (Erboy, 2013: 54).

Hür olma, inovatif olma, önder olma, özgüvenli olma ve bilinmeyene katlanma gibi unsurların onay görmüş girişimci özelliklerinden olduğu söylenebilir(Başer ve Büber, 2012:137). Girişimci özelliklerinden biri olarak kabul gören bilinmeyene katlanma, kişilerin bilinmeyene katlanabilme derecelerinin bir işaretidir. Bazı kişiler bilinmez vaziyetleri bir tehlike olarak görmekte bazı kişiler ise heves edilebilir bir vaziyet olarak görmektedir(Tabak, Erkuş ve Meydan, 2010: 162). Bu noktada, çevrede bilinmeyenin çoğalması durumunda yarış kabiliyeti oluşturabilecek değişkenleri kapsayan girişimci tutum gibi yapılara dönüşme meyili fazlalaşabilir(Akkoç, Çalışkan ve Turunç, 2012:66).

Risk alabilme de girişimciliğin gerçekleşebilmesindeki en önemli özelliklerden biridir ve risk, boşlukların doldurulması ve fırsatların fark edilmesinde de bir önem teşkil etmektedir. Yeni bir iş yaratma veya yeni bir ürünü hizmeti piyasaya sürmekle

beraber mevcutların karşılayamadıkları talebi karşılamak adına mevcut olan hizmetler ile ürünlere ve bunların süreçlerine yenilikler sağlamak girişimcilik olarak adlandırılmaktadır. Bu noktada girişimcilik için gerekenlerin yaratıcı fikre sahip olma ve bu fikri yeniliğe dönüştürerek somutlaştırma olduğu ifade edilir (Ünsar, 2017:386).

Girişimcilikle ilgili yapılmış olan tanımlamalara ve araştırmalara bakıldığında girişimcinin başarısının kişilik özellikleriyle ya da daha fazla yönetsel eğilimleri ile ilişkili olduğu söylenir. Girişimciliğin temel özellikleri üzerinde duranlar davranışsal yaklaşımcılar olmuştur. Girişimciler konusundaki genel kanı girişimcilerin diğer bireylerin sahip olmadıkları kişisel özellikleri bünyelerinde barındırdıkları dolayısıyla da özel insanlar oldukları yönündedir(Tomak, 2015:5).

Günümüzdeki girişimciyi önceki devirlerden ayıran mühim bir özellik ise günümüz girişimcisinin vizyoner bir yapıya sahip olması ve gelecekle ilgili plan ve program yapmasıdır. Girişimci bilgi devri içerisinde bilgi devrinin vermiş olduğu güç ile geleceğe dönük kararlar alarak bilgi sektörüne yardımda bulunursa kendine yaşam sahası oluşturabilir. Vizyonunu yenilikler üzerinde rekabetçi bir ortamda kurabilen, gelecekte olabilecekleri kurgulayabilen, fırsatları görüp arkasından gidebilen ve iletişim maharetleriyle çevresini kontrol edebilmesi ile kendine pazar yaratabilenler her zaman istenen bir bir girişimci olma konumunu sağlamlaştıracaklardır(Armağan, 2013:55).

Kültürel dönüşümde çağımız bilgi toplumu olarak adlandırılmaktadır ve bundan ötürü girişimcilik kavramında da yenilikler meydana gelmiştir. Geçmişte var olan alışılmış kavramların yerini günümüzde yenilikçi ve bilgiye dayalı düşünen girişimciler almıştır. Bu bağlamda da insanın entelektüel üretkenlik kabiliyeti önemli hale gelmiş ve bireysel yetenek ile bireye dayalı girişimcilik ön safhalarda yerini almaya başlamıştır (Aşkın, Nehir ve Vural, 2011: 71).

Girişimcilik kavramına, çevresel değişimlere cevap verebilmek adına girişimci düşünceye sahip olmanın zorunlu olması farklı bir boyut getirmiştir. Böylece hem bir girişim kurma hem de var olan organizasyonlarda fırsat arama, yenilik ve yaratıcılık

yapma ve değişimleri meydana getirme süreci girişimcilik olarak ifade edilmeye başlamıştır. Bundan dolayı da girişimcilik düşüncesini, davranışlarını ve tutumunu örgütteki kişilere aşılama, örgütsel bir dönüşümü meydana getirme ve yapılan yenilikler aracılığıyla endüstri yapısını değiştirme gibi etkinlikleri dolayısıyla da iç girişimcilik kavramını da içerisine almaktadır (Onay ve Çavuşoğlu, 2010: 48).

Üretilmeyi bekleyen mal ve hizmetlerin değerlendirilmesi, algılanması ve kullanılmasıyla girişimcilik kavramı ilişkilendirilmektedir. Bundan ötürü de girişimcilik davranışı ile fırsatların algılanması arasında güçlü bir ilişkinin olduğu ifade edilir. Niyetlere ise fırsatların algılanması noktasında gereksinim duyulmaktadır. Harekete geçmeden hemen önceki bilişsel durum olarak ifade edilen niyet olgusu aynı zamanda da amaçlanan davranışa karşı gösterilen bağlılığın bir derecesi olarak da ifade edilir ve niyet olgusu planlı olarak yapılan bir davranışın en güçlü açıklayıcılarından biri olarak da kabul edilir. Bu bağlamda davranışın ortaya çıkmasında ve başarılı olma olasılığında niyetin ne kadar güçlü olduğu önem kazanır ve niyet ne kadar güçlü olursa davranışın ortaya çıkmasında ve başarılı olma olasılığında da o derecede bir artış söz konusu olduğu söylenir (Özdemir, 2014: 355).

Artık yalnızca iktisadi sahada değil toplumun her sahasında girişimcilik kavramı önde yer almaktadır. Bu bağlamda kişiler girişimci olarak yetişebildikleri taktirde girişimcilik her sahada geliştirilebilecektir. Bu bağlamda aile ve eğitim unsurları yaratıcılık ve girişimciliğin gelişip ilerlemesinde tesirli olabilir(Güven, 2010: 50).

1.1.1. Girişimci Kavramı

Girişimci; *"çok çalışan ve hedeflerinin ardından giden, otonomi ve bağımsızlık arayan, tutarlı, strateji ve hedef odaklı, aktif, hızlı hareket eden, objektif, kendine güvenen, risk alan ve belirsizlikten korkmayan, karmaşadan uzaklaşarak sorunlara pratik çözümler arayan kişi"* olarak tarif edilmiştir(Soyşekerci, 2013: 8).

Eski kullanım biçimiyle müteşebbis yani girişimci ile ilgili kelime köken araştırması yapıldığında müteşebbis ve girişimci kelimelerinin tanımları daha net görülmektedir. Yapışkan anlamına gelen şebs kelimesinden teşebbüs kelimesi türetilmiştir. Bir şeye tutunup kalmak, tuttuğunu bırakmamak ve yapışmak gibi kavramlara teşebbüs denilmektedir. Bir probleme çözüm üretmek adına bir şeyler yapmak ise girişim sözcüğünü akıllarda canlandırmaktadır. Bunların yanında girişimcilikle ve girişimciyle alakalı düzenleme, zenginlik, yaratma, risk alma ve yenilik gibi farklı bakış açılarını gösteren kavramlar bulunmaktadır (Özdemir ve Mazgal, 2012: 91).

Üretimin gerçekleşmesi için iktisat teorisinde temel üretim faktörleri olarak kabul edilen emek, sermaye ve toprağı bir araya getiren unsur girişimci olarak kabul görmektedir. Girişimcinin mücadeleci bir yapıya sahip olması riskli durumlarla karşı karşıya kaldığında risk-getiri oranını iyi tahlil edebilmesi ve piyasalardaki belirsizlik olduğunda işletmeyi en iyi biçimde yönlendirme sağlaması, işletmenin faaliyetinde başarılı olabilmesi ve üretimin devam edebilmesi açısından çok önemli sayılmaktadır (Karagöz, 2016: 267).

Emek üretimin üçüncü faktörü olarak fiziki ve bedeni emek olarak değerlendirilmektedir. Üretimin dördüncü faktörü olan emek ise fiziki ve bedeni değil fikri ve manevi emektir ve bu emek girişimci olarak tanımlanmaktadır. Girişimci kar maksadıyla faaliyetlerini sürdürür ve emek faktöründen ayrı olarak risk alır. Ayrıca girişimcinin aynı zamanda zarara da muhatap olabildiği söylenir ve girişimci bedenen çalışmaz. Girişimci düşünce odaklı olup girişimcinin çalışmaları düşünce odaklı çalışmalardır. Girişimci diğer üretim faktörlerini sağlayarak uygun bir ortamda bir araya getiririr. Girişimci üretim faktörlerini de yönetir. Aynı zamanda girişimci üretim faktörlerini yönetmekle kalmayıp üretim faktörlerini teşvik ve organize eder. Bu sayede girişimci iktisadi malları ya da hizmetleri üretir ve bunların satışından kar etmek için çalışmalarını sürdürür(Ertürk, 2013:21).

Ortaya çıkabilecek fırsatları kollayan girişimciler, bunu yaparken aynı zamanda da içerisinde var oldukları piyasanın çok iyi bir şekilde takibini yaparlar.

Yaşantıya açık olma faktörü, girişimcilerin fırsatçılık yönüyle bağlantılı düşünülebilmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde yaşantıya açık olma faktörünün; esneklik, yüksek değişim gereksinimi, algılama yeteneği, geniş ilgi alanı, zoru tercih etme, heyecan arama, sempatiklik, geleneksel olmama ve belirsizliğe tahammül etme gibi faktörlerle bağlantılı olduğu yapılan araştırmalarla gösterilmiştir (Özdemir, Saygılı ve Yıldırım, 2016: 127).

Girişimciler, ekonomik ve sosyal düzenlemelerin yeni iş sahaları oluşturma, zenginlik ve istihdamı çoğaltma aracılığı ile oluşmasını sağlamakta ve böylece ekonomik ve sosyal alandaki düzenlemelere katkıda bulunmaktadır(İnce, Çamlıbel ve Birol, 2016:114). Ancak girişimcilikte ne olursa olsun önemli olan paradır gibi bir mantık söz konusu değildir. Elbette ki girişimcinin kar etmesi kaçınılmazdır; ancak zaten bu da başarının bir simgesi olarak kabul edilir. Girişimci kar sağlarken her şey mübah olmamalıdır dolayısıyla da her kapının açık bırakılmaması gerekmektedir. Tüketiciyi aldatma, tekelcilik yapma ve vergi kaçırma gibi durumlar sayesinde bir kazanç elde edilmesi girişimcilikte kabul edilemez(Akmut vd., 2003: 431).

Girişimcilerin kendine has belli başlı hedefleri de bulunmaktadır. Kendine özgü temel hedefleri olan girişimcinin bu hedeflerinden ön plana çıkanların; üretim adına yeni teknik ve buluşlar meydana getirmek, çevreyi sürekli takip ederek fırsat ve tehditlerin analizini gerçekleştirmek, teknolojideki gelişmelerin takibini yapıp gerekli yenilikleri oluşturmak, üretim faktörlerine ulaşmak ve bunlar arasındaki ilişkiyi düzenlemek, kurduğu işletmenin stratejilerini ortaya çıkartmak, yönetim ve organizasyon politika ve hedeflerini belirlemek olarak sıralandığı ifade edilir (Yıldırım, Demirel ve İçerli, 2011:192)

Kar elde etmek girişimcinin meydana getirdiği faaliyetlerinin asıl amacını oluşturmaktadır. Bu durumda girişimci bir taraftan üretim faktörlerini temin ederek işletmekte bir taraftan da risk almaktadır. Yöneticilik özelliklerinin de bu noktada girişimcide bulunması gerektiği açıktır. Büyük marketler, holdingler, fabrikalar kuran bireyler veya perakendeciler, tamirciler ve manavlar da girişimci olabilmektedir. Bu

bağlamda değerlendirildiğinde girişimcinin kim olduğu konusu ön plana çıkmaktadır ve asıl dikkat edilmesi gereken konu da budur (Durukan, 2006: 29).

1.1.2. Girişimcilik Eğilimi

Giderek daha da olgunlaşan bir çalışma alanı haline gelen girişimcilik, aynı zamanda da önemli bir seviyede ilgi çeken bir disiplin olarak hızla ilerlemesini sürdürmektedir. Bu noktada kendi işini kurma ile ilişkili eğilim, bu alandaki en önemli gelişmelerden ve çalışma alanlarından biri olarak sayılmaktadır. Bir bireyin yeni bir iş kurma konusundaki kararlığı onun girişimci bir eğilime sahip olduğunu göstermektedir (Uygun ve Güner, 2016: 56).

Bir bireyin kendi işini kurması ile ilgili olan girişimci olma eğilimi son zamanlarda en önemli gelişmelerden ve çalışma alanlarından biri haline gelmiştir. Kendi işini kurma yoluyla girişimci olabilmenin büyük bir ölçüde bilinçli ve planlı bir davranış şekli olduğu alan yazında kabul görmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde bu sebepten ötürü bir kişinin girişimciliğe yönelik eğilimleri incelenerek gelecek zamanlarda girişimci olup olmayacağı belli bir düzeyde tahmin edilebilir. Bu noktada ise bütüncül bir bakış açısını işe koşamamaktan ötürü, bu çabadan beklenen sonuçlar alınamayabilir (Uygun, Mete ve Güner, 2015: 1328).

Kişisel başarıya erişebilmek adına daha iyisini yapma arzusunu girişimcilik eğilimini etkileyen önemli faktörlerden biri olan başarma ihtiyacı olarak tanımlamak mümkündür. Başarıya ulaşma yönünde diğerlerinden daha fazla gayret gösterenlerin başarma ihtiyacı daha yüksek olan bireyler olduğu söylenmektedir ve bu onların girişimcilik eğilimlerinin de daha yüksek olarak ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde başarma ihtiyacının yüksek olduğu durumların bireyleri girişimsel faaliyetlerde bulunmaya yönelttiği ve bu girişimsel faaliyetlerin neticesinde de bir başarı ortaya çıkabilmesi için bireyler tarafından bu konuda gayret gösterildiği söylenir. Bu nedenle de bireyi mücadeleci olmaya teşvik eden gücün

başarma ihtiyacı olduğu açıktır ve bireyler, mükemmelliğe erişmeye ve başarılı olmaya çalıştıklarından dolayı da başarma ihtiyacının onları bu konuda tetikleyen bir güç olduğu ifade edilir (Özdemir, 2015: 46).

Girişimciliğe meyil verilmesinin sağlanmasında ise aile, toplum, eğitim ve ekonomik çevre gibi unsurlar önemli olmaktadır (İrmiş ve Barutçu, 2012:3). Girişimcilik potansiyeliyle ilişkili olan etmenlerden birinin çevre tesiri olduğu düşünülmekle beraber aile kavramı ise girişimcilik potansiyeliyle ilişkili etmenlerin başında gelmektedir. Çocukların küçük yaşlardan itibaren ailelerinde aldıkları eğitim ve düşünce onların tüm yaşamını kapsamakta ve tüm yaşamını tesiri altına almaktadır. Girişimcilerin almış oldukları eğitimle beraber almış oldukları eğitimi değerlendirebilme maharetleri, toplumda ve ailesinde kendilerine imkanlar verilmesi ve meslek yükü gibi her nesne girişimcilerin hareket sınırını oluşturmaktadır ve bu bağlamda da girişimciliğe olan meyili ailelerin iş mazilerinin, girişimciliklerinin veyahut bir kurumda faaliyette bulunmalarının etkileyeceği varsayılmaktadır(Ensari ve Alay, 2017:23

1.2. Girişimciliğin Önemi

Her geçen gün önemi artan konulardan biri de girişimcilik kavramıdır. Bu önemi arttıran ise bilhassa gelişmiş ya da gelişmekte olarak ayrım yapılmaksızın tüm ülkelerde işsizlik konusunun gitgide bir ekonomik ve sosyal mesele halini alması olmuştur. Bu noktada hem sivil toplum kuruluşları hem de hükümetler artan işsizlik ve bunun bir neticesi olarak büyüyen sosyal problemlerin aşılabilmesi adına özel sektör, devlet ve sivil toplum odaklı bir kariyer amacının yanında girişimcilik seçeneğinin de önemli bir başlık haline gelmesi konusunda çok önemli çabalar göstermektedir (Pazarcık ve Aydın, 2015: 127).

Girişimcilik gün geçtikçe önemi artan bir kavramdır. Girişimcilik kavramının gün geçtikçe bu öneminin artması ile birlikte artık hemen her ülkede öğrencilerin

meslek seçimlerinde ve kendi kendilerini istihdam etmelerinde girişimcilik kavramının önemli bir kariyer sahasını meydana getirdiği ifade edilir. Bu noktada öğrencilerin girişimciliği kariyer alanı olarak tercih etmeleri hem ilginç hem de önemli sayılmaktadır. Bu bağlamda da girişimciliğin öğrencilere sosyal yaşamlarında yeni ve iyi bir statü kazanmaları ve kendi kendilerini değiştirmeleri ve geliştirmeleri adına şans ve fırsat vermelerini sağladığı ifade edilir (Top, 2011: 256). Girişimcilik işsizlik sorununu azaltmada, yeni iş sahaları yaratmada ve durgun endüstrilerin canlanmasını sağlamada büyük bir rol üstlenerek gelişmiş ülkelerde önemli bir kavram haline gelmiştir(Doğan, 2010: 42).

Sosyal ve ekonomik yönden girişimcilik, çağımızın önemli güçlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Girişimciliğin çağımızda önemli güçlerden biri haline gelmesinin sebebi ise girişimci etkinliklere olan alakanın artmasıdır. Bu bağlamda teknolojideki gelişmelerin ve iş sahalarının sürekli bir biçimde dünyayı dönüşüm üzerine şekillendirmesinin göstergesi haline gelmesi ise girişimci etkinliklere olan alakanın artmasıyla meydana gelmiştir. Ve girişimciliğin ve girişimcilikle ilgili dinamiklerin tam olarak anlaşılabilmesi sayesinde dünyadaki bu dönüşüm doğru bir biçimde algılanabilmektedir (Keleş vd., 2012: 109).

Toplumsal yapıda yenilikçi bir sürecin başlatılmasında, işsizliğin önüne geçilmesinde ve ekonomik büyümenin hızlandırılmasında girişimcilik kavramı, işletme ve ekonomi literatüründe temel faktör sayılmaktadır. Bu noktada ise girişimcilik potansiyeline sahip kişilerin sahaya çıkarılabilmesi çok önemli görülmektedir. Bu bağlamda kişinin içerisinde bulunduğu sosyo-ekonomik ve kültürel yapı, toplumsal davranış örüntüleri, aile, eğitim kalitesi ve düzeyi, devletin girişimciliğin gelişimine yönelik teşvik edici tutum ve uygulamaları ile genel ekonomik koşullar, girişimci bireylerin oluşturulabilmesi ve girişimcilik ruhunun geliştirilebilmesi adına gerekli görülmektedir (Bozkurt vd., 2012: 230).

Hem bilim insanları hem de ekonomistler için girişimcilik kavramı uzun bir süredir dünya çapında önemli bir araştırma alanı haline gelmiştir. Bu durumla beraber girişimciliğe olan ilginin birkaç unsurdan kaynaklandığı ifade edilmektedir. Bilgiye

dayalı ekonominin, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin ve küreselleşmenin daha yüksek yetenekli ve bilgi sahibi kişileri gerekli kılması bunlardan ilki olarak görülmektedir. Dolayısıyla dünyada birçok ülke ve AB ülkeleri de girişimci bir kültürün meydana getirilmesini bu nedenden ötürü çok önemsemektedir. İşsizlik ise diğer nedenlerden biri olarak ifade edilmektedir (Maya, Uzman ve Işık, 2012: 24).

Girişimcilik alanı dünyada giderek önemini arttırmış olsa da ülkemizde de giderek önemini arttırmayı başaran bir kavram haline gelmiştir. Girişimcilik kavramı, iş gücünün niteliğindeki değişimler, artan rekabet ve ülkemizde girişimcilik alanındaki araştırmaların geçmişinin her ne kadar çok eskiye dayanmamasına rağmen son 10-15 yıllık dönemde iş yaşamında değişimler yaşanması ile hizmetler ve bilişim sektörlerindeki ekonomik büyümeye paralel olarak gelişim sağlanması gibi etkenlerden dolayı Türkiye'de önemli bir araştırma başlığı haline gelmiştir (Şeşen ve Basım, 2012: 21).

Toplumun ihtiyaçlarının bir yatırım aracılığıyla karşılanması ve sadece tecrübeler ve bilgiler kullanılarak toplumdaki gereksinimlerin tespit edinilmesi gerektiğine dair görüşü artık bilgi toplumundaki girişimciler aşmıştır. Kurumsal ve bireysel yönde bir algılama, insan haklarının her türlü değerin üstünde tutulmasıyla ve teknolojik olarak meydana gelen ilerlemeler ile birlikte değişim göstermiştir. Böylece girişimciliğe çağdaş olarak bir boyut kazandıran, bu yeni yorumlama şekli ile bu yeni algılamadır (Ercan ve Gökdeniz, 2009: 59-60).

Girişimciliğin ve girişimcinin ekonomik olarak değerini ve toplum içerisindeki önemini, yeni dönemde bilim ve teknolojide meydana gelen hızlı gelişmeler arttırmıştır ve bunun yanı sıra da toplumların yapısal durumunu da hızlı bir biçimde değiştirmiştir. Bunlara bağlı olarak insanın entelektüel üretkenlik yeteneği önem kazanmıştır ve girişimcilik, bireye ve bireysel yeteneğe bağlı olarak ön plana gelmiştir. Bilgi toplumunda altın çağını yaşaması öngörülen girişimcilik bu yeteneklerin bir ürünü olarak ortaya çıkan bilim, sanat ve ekonomik uygulamalar bakımından büyük bir önem taşımaktadır (Arslan, 2002:2).

Küreselleşen ekonomilerin en önemli yapı taşı olarak girişimciler görülmektedir. Temelinde ekonomik gerekçelerin yer aldığı birçok sorunun ulusal, bölgesel, yerel ve uluslararası seviyede çözülmesinde stratejik bir görevin ve geleceğin çok uluslu şirketlerinin oluşturulmasına katkının girişimciler tarafından kurulan her bir yeni işletme ile gerçekleştiğini söylemek doğru olacaktır (Birol, Tuncay ve Kaya, 2014: 235).

Ulusal ekonomiye büyüme ve refah ile ilgili konularda kurulu olan girişimler ve yeni kurulacak olan girişimler katkı sağlamaktadır (Top, 2012: 37). **19** Girişimcilik sayesinde Türkiye için büyük bir öneme sahip olan genç nüfusun istihdamı sağlanabilmekte ve genç nüfus ekonomik bir güç haline gelebilmektedir (Tekin, 2006: 7). Üretim faktörlerinin bir araya getirilerek üretimin gerçekleştirildiği teknik birim olan işletmelerin vücut bulması girişimcilik sayesinde gerçekleşmektedir. Bunun yanı sıra kişilerin içlerinde bulunan girişimcilik kıpırtılarının bir eyleme dönüşmesiyle işletmelerin meydan geldiği söylenir; ancak başarı için bu kıpırtı yetmemektedir. Çünkü girişimcilik kavramının gözü kapalı her işe girmek veya dipsiz kuyularda çıkış aramak anlamlarına gelmediği açıktır (Demirel ve Tikici, 2004: 49).

1.3. Girişimcilik Süreci

Girişimcinin fırsatları algılamasıyla başlayıp sonrasında ise bu fırsattan yararlanmak maksadıyla çeşitli faaliyetlerde bulunulmasıyla devam eden süreç girişimcilik olarak adlandırılmaktadır. Girişimciliğin varlığından söz edebilmek için bir fırsatın bir girişimci tarafından tanımlanması gerekmektedir ve fırsat tanımlaması girişimciliğin başlangıç aşamasıdır. Bu bağlamda girişimciliğin özü, fırsat tanımlama olarak ifade edilmektedir. Literatür bu konuda fırsat tanımlamayla ilgili sadece bir açıklama yapmıştır. Bunun sebebi araştırmacıların fırsat tanımlama ile ilgili araştırmalarında fırsat tanımlamanın doğası gereği büyük zorluklara yol açmasıdır. Zor ve maliyetli bir kavram olan fırsat tanımlama girişimciliğin başlangıç aşamasını

oluşturan ve çok gözlenmeyen ve oldukça soyut bir özellikte olan bir kavramdır (Karabey ve Bingöl, 2010: 11).

Bir alanda eksikliğin ortaya çıkması girişimcilik sürecini başlatan en büyük sebep olarak görülmektedir. Bunun yanı sıra kişisel tatmin elde etme, kar sağlama ve bağımsız olma arzusu gibi faktörler de bu sürecin başlamasını sağlayan nedenler olarak görülmektedir. Yedi aşamadan meydana gelen girişimcilik sürecinin aşamaları; istemek ve amaç sahibi olmak, fırsat yaratıp iş fikri sahibi olup onu geliştirmek, ön değerlendirme yapmak, yapılabilirlik çalışması yapmak, iş planı oluşturmak, faaliyete geçerek girişimi başlatmak ve yenilenmeyi büyümeyi ve gelişmeyi sağlamadır(Kaygın ve Salik, 2017:50).

Girişimciler, bir işletmenin başarı gösterebilmesinde önemli rolleri olan kişilerdir. Bu bağlamda da girişimcileri ve girişimsel süreçteki rolleri anlamak önem kazanmaktadır. Teknolojik değişkenler, finansal piyasaların durumu, eylemler ve hükümet politikaları ile uygulamaları, ekonominin içinde bulunduğu koşullar, ekonomik değişkenler ve mamulle ilgili koşullar ile rakiplerin uygulamaya koydukları stratejiler yeni bir girişimin başarılı olabilmesinde etkili olan faktörlerdir (Tomak, 2011:73). Girişimcileri başarıya götüren faktörlerden biri de girişimcilerin içinde bulunduğu organizasyonu ve sermayesini bir işi başarma heyecanı ve azmiyle birlikte sahip olduğu girişimcilik ruhu, liderlik yeteneği, çalışkanlığı, bilgisi, deneyimleri, liderlik yeteneği, iletişim ve yönetim becerileriyle harmanlayarak yönetebilmesi ve bu sayede de karşısına çıkan problemleri iyi bir şekilde çözebilmesidir(Tekin, 2006:23). Girişimcinin, fark yaratan fikirleri yeni bir biçimde ileri sürmesi ve aynı zamanda da bunun devamında yeterli riski de alabilmesi gerekmektedir. Belirsizlik kapasitesi yüksek olan ve risk seviyesini potansiyel kazançlarına uygun olacak biçimde gerçekleştiren kişiler başarılı girişimci olarak adlandırılmaktadır (Başol, Dursun ve Aytaç, 2011: 11).

Değişim yaratmak ve yenilik yaratmak girişimcilik sürecinin yöneldiği konulardır. Başarılı olabilmek için, girişimciler yönetim işini gerçekleştirmekten daha fazlasına gereksinim duyarlar. Girişimciler başarılı olabilmek adına pazardaki

müşterilerin gereksinimlerinden ve yeni ürün ile hizmetlerden haberdar olabilmek için harekete geçmek zorunda kalmaktadırlar. Bunların yanı sıra işi gerçekleştirmenin en iyi yolunu bulmak ve o yolda çalışmak amacıyla girişimciler, işletmelerini daha az hata yapan, daha hızlı, daha az maliyetli ve daha güvenilir konuma getirme ile ilgili duyarlı davranırlar ve bu davranışlarıyla birlikte organizasyonlarında yenilik ve değişimi sağlarlar (Polat, 2011: 233).

Girişimciliğin ortaya çıkış sürecinde bazı unsurlar uzun bir süre tartışılmıştır. Bu unsurlar; kişilik ve sosyal çevredir ve bu iki unsurdan hangisinin girişimciliği ortaya çıkartmada daha etkili olduğu tartışma konusunu oluşturmuştur. Girişimcilerin psikolojik özelliklerine önem verenler girişimciliğin ortaya çıkış sürecinde kişilik unsurunu savunanlar olmuşlardır ve kontrol odağı, risk alma ve başarma ihtiyacı gibi kavramlar üzerinde durmuşlardır. Çevreyi girişimciliğin ortaya çıkış sürecinde ön plana alanlar ise toplumsal gelenek, kültürel özellikler ve grup yapısı gibi kavramlar üzerinde durmuşlardır. Bunların yanı sıra piyasa, devlet ve sosyal çevre koşullarının elverişli olup olmaması gibi unsurlar üzerinde de durulmuştur(Ören ve Biçkes, 2011:72).

Girişimciliğin ülke alt yapısı ve girişimcilik alt yapısı tarafından belirlendiğini ifade eden Dünya Girişimcilik Platformu (GEM) ülke alt yapısı içinde kültürel ortam, finans sektörünün etkinliği, teknoloji yoğunluğu ve yasal kurumlar gibi unsurları incelemiş ve girişimcilik alt yapısının belirleyen unsurları ise devlet programları, eğitim, ticari alt yapı ve kültürel normlar gibi sıralamıştır(Bozkurt, Kalkan, Koyuncu ve Alparslan, 2012:234).

Girişimciliğin gelişimi ve yaygınlaşması ile girişimciliğin oluşumu için ihtiyaç duyulan alt yapı faktörlerinin bölgede yeterli düzeyde olmasının birbiriyle bağlantılı olduğu ifade edilir. Bu nedenle de girişimciliğin gelişimi ve yaygınlaşması için yeterli düzeydeki alt yapı faktörleri olmazsa olmazlardandır. Bu faktörlerden en önemlisi olarak ise girişimcilik kültürü gösterilmektedir. Girişimcilik kültürü, girişimciliğin gelişiminde ve yaygınlaşmasında oldukça önemlidir. Girişimcilik kültürü, girişimcilerin çalışmalarının ve harcamalarının karşılığını almayı amaçlayan girişimci

tipinin yetişmesini sağlayan ve girişimcilere yeni bir vizyon ve misyon kazandıran kültür şeklinde tanımlanmaktadır. Bu bağlamda girişimcilik kültürüne bağlı olarak yetişen girişimcinin en belirgin özellikleri ise risk üstlenebilme kabiliyeti, işletme kurarak insanlara iş verme ve başkalarının görmediği fırsatları görüp, bunları iş fikirlerine dönüşümünü sağlamadır (Patır ve Karahan, 2010: 30).

1.4. Girişimcinin Önündeki Engeller ve Girişimciye Sağlanan Destekler

Girişimci bir toplum yaratabilmek adına, girişimciliğe karşı olan olumsuz tutumların kırılması gerektiğinden ötürü bu konuda neler yapılabileceği konusu, toplumun girişimcilik kavramına kültürel bakışının daha fazla girişimci yaratmadaki öneminin vurgulandığı Avrupa Girişimcilik raporunda sorgulanmaktadır. Bağımsız olarak düşünebilme, risk alabilmeyi teşvik edici olma gibi özelliklerin bir toplumdaki bireylerin girişimci davranışlarının toplumun bireylerinin sahip oldukları değerlerinin bir bileşeni olduğu kültür ile ilgili alanda yapılan çalışmalarda gösterilmiştir (Duygulu, 2008: 101).

Girişimciliğe engel olan faktörler ise TÜGİAD (1994) yapılan bir araştırmayla birlikte bürokratik işlemler, siyasi ve ekonomik istikrarsızlık olarak gösterilmiş ve yasaların, toplumsal değerlerin ve ailenin girişimciliğe pek fazla engel teşkil etmediği saptanmıştır (Soyşekerci 2013:288).

Girişimciliği destekleyen uygulamalı eğitimler de verilmektedir. Verilen uygulamalı girişimcilik eğitimleri ile birlikte girişimcilik kurslarına katılan girişimci adaylarından çoğu aldıkları bu uygulamalı girişimcilik eğitimleri sayesinde kendi işini kurabilmektedir. Genel katılıma açık ve ücretsiz olan uygulamalı girişimcilik eğitimleri 24 saati atölye çalışmalarından oluşan toplam 70 saati kapsayan bir eğitim olup örgün eğitim kapsamında girişimcilik dersi olarak üniversiteler tarafından da verilmektedir(Mazgal ve Özdemir, 2017:301-302).

Girişimciler, yeni bir işletme kurduklarında finansmana ihtiyaç duyarlar. Girişimcilerin finansman ihtiyaçları biçimsel ve biçimsel olmayan kaynaklardan giderilmektedir. Girişim sermayesi fonları, kredi kuruluşları, devlet ve bankalar biçimsel kaynaklar olarak gösterilmektedir ve melek yatırımcılar, arkadaşlar, bireysel tasarruflar ve aile gibi kaynaklar ise biçimsel olmayan kaynaklar olarak gösterilmektedir(Er, Şahin ve Mutlu, 2015:32). Girişimcilerin faaliyetlerini büyütebilmede fon kaynaklarına ihtiyacı vardır. Girişimcilerin fon kaynakları arkadaşlarından, ailesinden, risk sermayesinden ve melek yatırımcılardan oluşur. Melek girişim sürecinde, gereksinim duyulan fonların zamanında tedariği ve yatırım faaliyetlerinde kullanımı büyük bir önem göstermektedir(Kurnaz ve Bedük, 2017:32-33).

Kuruluş aşamasında veya zor durumda olan işletme şirketlerine, finansman sağlayan ve böylece onlara yaşama imkanı da sağlayan kurumlar ya da kişiler melek yatırımcı olarak adlandırılmaktadır. Başarılı bir girişimci olan melek yatırımcılar, başarılı olmalarından dolayı yatırım yaptıkları işletme şirketlerine iş bağlamında devamlı danışmanlık yaparlar ve böylece onlara bir değer ortaya koyarlar(Uluyol, 2008: 50). Melek yatırımcıların, risk sermayesinin önemli bir kaynağı olarak girişimci finans literatüründe gösterilmesinden itibaren çoğu araştırmada melek yatırımcıların davranışları, ilişkileri, rolleri ve özellikleri incelenme fırsatı bulmuştur(Karabayır vd., 2012:75).

Girişimci desteklerinden biri de KOSGEB'tir. KOSGEB, Türkiye'de 1990 yılında kurulmuştur ve KOBİ'lerin finansman araçlarından birini oluşturmaktadır. Bir kamu kuruluşu olan KOSGEB'in görevi Türk KOBİ'lerini türlü hizmetler ve programlarla desteklemektir(Bayar, 2012:140). Gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkelerde KOBİ'lerin gerek toplam işletmelerin gerekse toplam istihdamın önemli bir bölümünü oluşturmakta olduğu ve bunun yanı sıra da ihracat, üretim ve katma değer içerisinde önemli bir konumda olduğu bilinmektedir. Ülke ekonomisinde KOBİ'lerin rolleri ihmal edilemez bir durumdadır. Bu bağlamda KOBİ'lere ihtiyaç duyulan

finansmanın sağlanması ekonomik krizlerde ülke ekonomilerinin geliştirilmeleri adına gerekli görülmektedir (Erol, 2010: 165).

Kobi'lerin yeni coğrafik pazarlara katılmayı bir girişimcilik davranışı gibi görüp özen göstermeleri konusuna girişimcilik alanında çalışma yapan araştırmacılar yoğunluk göstermektedir. Ancak bugüne değin Kobi'lerin performansına yönelik uluslararasılaşmanın tesirleri ile ilgili bilinenler çok eksiktir(Çelik ve Karadal, 2007:123). Teknoloji ve üretim teknolojisi genel anlamda ele alındığında teknoloji ve üretim teknolojisinin hızlı bir şekilde değiştiği görülmektedir. Günümüzde tüketici eğilimleri de sürekli değişiklik göstermektedir. İnsanların herkesin kullandığı alelade ürünler yerine artık kendini özel hissedeceği ürünleri seçtiği görülmektedir. Durum böyle olunca Kobi'ler de daha önemli hale gelmektedir. Zira Kobi'ler küçük ve esnek bir yapıya sahiptirler ve kobilerin böyle bir yapıya sahip olmaları onlara büyük işletmelere göre daha hızlı bir uyum yakalama şansı verir. (Oktay ve Güney, 2002: 2).

Sosyal yaşamda da Kobi'ler önemli bir konumda bulunmaktadır. Bu noktada Kobi'lerin yalnızca ekonomik yaşamda kendine yer bulduğu söylenmez. Kobi'lerin hem ekonomik yaşamda hem de sosyal yaşamda önemli rolleri olduğu bilinen bir gerçektir. İstihdam olanağı meydana getirip bunu sürdürmede ve demokratik yaşamı canlı olarak tutmada, bölgesel gelişmişlik düzeylerini gidermede ve mülkiyetin geniş bir sahada yayılmasını sağlamada Kobi'ler ülkede geniş bir alanda yayılma gösterdiklerinden dolayı önemli bir güce sahiptir. Siyasi istikrarın temel mekanizmaları olarak Kobi girişimcilerinin başarılı olma arzuları, yatırım yapma istekleri, mülkiyet tutkuları ve cesaretli adımları gösterilir (Çelik ve Akgemci, 1998: 92-93).

Girişimci sayısının arttırılması ve bunun yanı sıra daha büyük bir önem taşıyan girişimci ruhun oluşturulması, var olanın geliştirilebilmesi ve ayrıca sürdürülebilir hale getirilmesi ve ülkelerin refah seviyelerinin arttırılabilmesi adına gerekli görülmektedir. Psikolojik, ekonomik, kültürel ve sosyal olmak gibi pek çok boyut girişimciliğin gelişiminde yer almaktadır. Birey bir iş hakkında başaramayacağına dair söylemlerde bulunuyorsa bu bireyin psikolojik durumu ile ilgilidir ve bu durumda da

yapacak pek bir şey yoktur. Cesaret ve özgüven gibi kişisel özellikler girişimcilikte önemli olarak görülmektedir (Karadal, 2016: 7).

Kalkınmanın ve ekonomik büyümenin temelini girişimcilik meydana getirmektedir. Bu bağlamda herkes tarafından bilinen bir gerçekte bir ülkedeki girişimciliği teşvik oranı ne kadar yükselirse o ülkedeki refah seviyesi de aynı ölçüde yükseleceğidir. Ayrıca yaratıcılık ve yeniliğin kaynağını da girişimcilik meydana getirmektedir (Marangoz, 2011: 182-183). Yerel ve ulusal yönetimlerin, politikacılar ile komisyonların ve ülkelerin gün geçtikçe daha da fazla üzerinde durdukları bir paradigma olarak görülen girişimcilik ve buna bağlı girişimcilik ruhu ve kültürü oluşturmak oldukça önemlidir. Yeni girişimlerin topluma kazandırılması ve girişimcilik etkinliklerinin güçlendirilmesi ile ilgili alanlarda ülkemizde dahil olmak üzere tüm kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarının ısrarcı davrandıkları görülür (Bulut ve Aslan, 2014: 2).

1.5. Girişimcilik ve Yenilikçilik

Yenilikçilik kavramı, girişimciliğin olmazsa olmazlarından biri olarak kabul edilmektedir ve bundan ötürü de yenilikçiliğin yaratıcı düşüncenin ticarileşmesi yoluyla ortaya çıktığı ifade edilir. Morgan da yaratıcılık için yenilikçiliğin annesidir ifadesini kullanmış ve yaratıcılığı bu şekilde tanımlamıştır. Yenilikçilik kavramı, Peter Drucker'e göre girişimciliğin en önemli parçası olarak görülmüştür ve girişimcinin değişimleri fark ettiğini ve bu yolla da onları farklı işler için fırsatlara çevirdiğini ifade etmiştir. Bir yeniliğin başarı kazanabilmesi için ise girişimcinin değişimin nedenlerini, sonuçlarını kapsadığı fırsatlarını ve kaynaklarını iyice değerlendirmesi gerekmektedir (Gümüşoğlu ve Karaöz, 2014: 99).

İşletmeler yenilik ile birlikte bir üstünlük elde ederler. İşletmeler bu üstünlük sayesinde karlılıklarını ve verimliliklerini arttırırlar. Ayrıca, yeni pazarlar elde etmede mevcut pazarlardaki paylarını artırmada hissedarların, çalışanların ve müşterilerin

tatmin düzeyini yükseltmede de rekabet üstünlüğüne kavuşurlar (Özçifçi ve Sarıçay, 2014:389). Yenilik faaliyetleri gerek ülkeler arası, gerekse işletmeler arası rekabette bir ürünü müşteri isteklerine göre üretme ve sunma, bu üretimi ve sunuşu ekonomik bir şekilde gerçekleştirmede işletmelere büyük bir kolaylık sağlar(Zerenler, Türker ve Şahin, 2007:661).

Yenilikçilik kavramı girişimcilik eğiliminde kilit bir ölçüttür. Firmaların yeni olana yatkınlıkları yenilikçilik eğilimi olarak dile getirilmektedir. Yenilikçilik bakımından önemli görülenler yeni teşebbüsler yaratma düşüncesi ve bunun yanı sıra var olan işletmelerin gelişmesinin sağlanması için yeni ürünler ile yöntemlerin üretilmesidir(Erbil, 2015: 2). Girişimcilik ve yenilikçilik arasında bir bağ vardır ve bu bağın güçlü bir bağ olduğu dile getirilebilir; çünkü girişimcilerde bulunan en önemli özelliklerden birinin yenilikçilik olduğu Heron tarafından ifade edilmiştir(Çetin ve Taşdemir, 2017: 77).

İnovasyon 1930'lu yıllara kadar çok rastlanılmayan bir kavramdır. Joseph A. Schumpeter, inovasyon kavramının önemini ilk belirten kişidir. Shumpeter, var olan ürünler ve firma arasındaki fiyat rekabetinden, eskilerin yerini alan yeni ürünlerin ve süreçlerin daha önemli olduğunu dile getirmiştir. Var olan ürünlerin fiyatlarında yapılacak indirimlerden kazanılacak büyümeye nazaran yeni ürünler geliştiren ülkelerin ekonomik büyümeye olan etkilerinin daha çok olması buna örnek verilir(Güler ve Kanber, 2013:62).

Yeni düşüncelerin ticari bir faydaya dönüştürülmesi süreci inovasyon olarak adlandırılmaktadır. Düşünceleri hayal gücü üretir ve aynı zamanda da bu üretilen düşünceler yeni olarak ortaya çıkar. Hayal gücü aracılığıyla üretilen, yeni düşüncelerin uygulanmasından ibaret olan sürecin adı inovasyondur. Sürdürülebilir karlı büyüme ve geleceği meydana getirme inovasyon kavramıyla alakalıdır. Girişimciliğin ise inovasyonla sonsuza kadar sürecek bir evlilik olarak tanımlanabileceği söylenir (Yalçıntaş, 2010: 96).

İnovasyon kavramı; *" küresel problemlerin çözülmesine yardım eden, yeni üretim teknikleri geliştiren, verimliliği artırıcı hizmetleri geliştiren, yeni istihdam olanakları sağlayan, vatandaşların yaşam kalitelerini artıran, yeni teknolojileri ve yeni ürünleri beraberinde getiren ve bu özellikleriyle ekonomik büyüme sürecine ciddi katkılar sağlayan önemli bir faktördür "* şeklinde ifade edilmiştir(Işık ve Kılınç, 2016: 17).

İşletmelerde inovasyonu teşvik eden bir örgüt kültürünün var olması, inovasyon faaliyetlerinin başarılı bir şekilde yürütülebilmesinde önceliklidir. İnovasyon stratejilerinin organizasyonel yapılarıyla uyumunu sağlamaları gereken inovasyon kültürüne sahip işletmelerin aynı zamanda yönetsel destekleri de sağlamaları lazımdır. Ayrıca işletmelerin sahip oldukları AR-GE'nin güçlülüğü ile bu bağlamda bir finansal desteğin gerçekleştirilmesinin inovasyon faaliyetlerinin yürütülmesinde çok önemi vardır (Satı ve Işık, 2011: 541).

Bireyselliklerden ziyade düşler kurmaya ve dünya ile ilgili düşünmeye heveslendirildiği taktirde insanların daha fazla fırsat göreceği ve daha geniş çapta bir arayış içerisinde olacağı açıktır. Her seferde gelişime yer olduğunun ve daha iyi olabilmenin her seferde olası olduğunun görülmesi, topluma yalnızca bir piyasa amacı olarak değil de özen gösterilmesi gereken gereksinimleri olan kişilerin bir toplamı olarak bakıldığı taktirde gerçekleşir. İnovasyon sepetine daha fazla fikir atılmasıyla ise kişiler daha çok seçeneğe sahip olur ve kişilerin gelişimi gerçekleşir(Kanter, 2011:135).

Rakip işletmelere göre daha yeni ve hızlı teknolojilerin geliştirilip ticarileştirilmesi yoluyla bugün rekabetin varlığını sürdürdüğü bir ortamda avantaj kazanılır. Yeniliklerin sürdürülebilir olması ve kolayca yayılabilmesi lazımdır; çünkü yalnızca yeniliklerin yaratılması tek başına yeterli değildir. Bu bağlamda ise Türkçede yenilenme ve yenilikçilik gibi anlamlara gelen inovasyon kavramıyla yenilik kavramı tartışılmalıdır(Korkmaz, Ermeç ve Yücedağ, 2009: 84).

II. BÖLÜM

2. GİRİŞİMCİLİĞİN EĞİTİM VE TOPLUMSAL CİNSİYET AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Girişimcilik ve Eğitim

Bazı bireylerde girişimci olmayı sağlayan doğal yetenekler doğuştan bulunsa dahi, bu bireylerin girişimci olarak nitelendirilebilmeleri için bunların ortaya çıkması gerekmektedir (Kılıç, Keklik ve Çalış, 2012: 426). Girişimciliğin sonradan ya da doğuştan oluştuğu yönünde tartışmalar sürmektedir. Ancak toplumda, girişimciliğin doğuştan gelen bir şey olmadığı görüşü yaygındır. Ayrıca toplumda yaygın olan bir diğer görüşe göre girişimcilik potansiyeli kişilere psikolojik, sosyolojik, kültürel ve ekonomik çevre gibi etkenlerle kazandırılmaktadır. Kişiler, girişimcilikten izleri genetik olarak taşıyabilmektedir. Fakat kişilerin girişimci bir kişiliğe sahip olmalarında eğitim, aile ve çevre gibi faktörler de çok önemlidir (Bozkurt vd., 2012:231).

Girişimcilik günümüzde epey önem kazanan kavramlardan biri haline gelmiştir. Bu bağlamda girişimci karakterine sahip bireylerin tespit edilmesi ve bu bireylerin ana görevi eğitim olan kurumlar tarafından doğru bir biçimde eğitilmesinin ve yönlendirilmesinin sağlanması çok büyük önem taşımaktadır. Bu noktada bilhassa eğitim fakültelerine bunun yanı sıra da üniversitelere girişimcilik alanındaki eğitimlerin ekonomik sektörlerin gereksinimlerini karşılar nitelikte planlanıp uygulanabilmesi adına büyük görevler yüklenmektedir. Öğrenciler çoğu üniversitenin var olan müfredatlarını ve programlarını girişimcilik ve inovasyonu arttırmak adına değiştirmeleri sayesinde yenilik ve girişimcilik olgularını daha iyi kavrayabilmektedirler. Bu bağlamda girişimciliğe yönelik tutumlar üzerinde

üniversitelerde verilen girişimcilik eğitimi olumlu bir etki bırakabilmektedir (Demir vd., 2015: 199).

Bilgi toplumuyla beraber artık bireylerin sorgulayıcı, düşünen, yaratıcı ve üretebilen kişiler olmaları beklenmektedir. Bilgi toplumunda aynı zamanda eğitim örgütlerinin rolü de değişim göstermektedir. Bilgi çağıyla birlikte eğitimin temel gayesi yenilikçi ve yaratıcı bireyler yetiştirmek olmuştur. Bireye ihtiyaç duyduğu bilgilere nasıl ve hangi yollarla ulaşacağının öğretilmesinin gerekli olduğu fikrine bugün dikkat çekilmekte ve artık bilginin doğrudan bir şekilde bireye aktarılmaması gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda öğrenmeyi öğrenme olgusu da üstünde konuşulan önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla da bireyin kendisi adına ihtiyaç duyduğu bilgilere en uygun yollardan ulaşabilmesi için nasıl öğreneceğini bilmesi gerekmektedir (Çalık ve Sezgin, 2005: 63).

Gün geçtikçe iyi insan gücünün ülkelerin kalkınmasındaki öneminin, küreselleşen dünyadaki bilgi teknolojilerinin ve eğitimin öneminin artmasıyla beraber daha da iyi anlaşıldığı görülmektedir. Gelişen ve gelişmekte olan ülkelerde bireyin gerçek potansiyelini ortaya çıkarabilmek amaçlanmakta ve buna bağlı olarakta uygulamalı eğitimlere daha çok önem gösterilmektedir dolayısıyla da bu o ülkelerdeki eğitimin sadece teorik anlatımlara dayanmadığını da göstermektedir. Ülkelerin sahip oldukları ve en değerli sermayeleri olarak görülen insan kaynakları ile bunların yeteneklerinin ülkeleri zenginleştirdiği ifade edilmektedir (Çiçek ve Durna, 2012: 18).

Topluma ve bireye yardımcı olan eğitim kurumu ilk çağlardan bu yana günümüze pek çeşitli değişimlere uğrayarak gelmiştir. Eğitim çeşitliliği, karmaşık olmasının yanı sıra değişkenliliği de kapsamaktadır. Çevrede olan gelişmeler ve değişimler toplumu da etkilemektedir. Eğitimin ilk çağlarda toplumsal işlevlerine daha fazla önem verilmiş, sanayi toplumu döneminde ise daha fazla bireysel işlevleri değerlendirilmeye alınmıştır. Günümüze bakıldığında eğitimin teknolojik ve bilimsel ilerlemeler ile iletişimdeki gelişmelere bağlı olarak uluslararası işlevleri kapsamında değerlendirilerek daha çok konuşulup tartışıldığı görülmektedir(Hoşgörür ve Taştan, 2014:301). Öğrencilerin yeteneklerini geliştirmeye ve öğrencilerin gelecekte daha

etkin bir biçimde öğrenmesine katkıda bulunmak uzun bir süreçte eğitimin en önemli hedefidir(Gürol, 2004: 78).

Girişimcilik sürecinde eğitim önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Sanayi çağından bilgi çağına geçiş ile birlikte eğitimde de farklılıklar oluşmaya başlamış ve eğitim anlayışında değişiklikler ortaya çıkmıştır. Eğitim ilk olarak ailede başlamakla birlikte eğitimin şekillendiği ve geliştiği ikinci yer okullardır. Eğitim alınan okulların girişimciliğin gelişiminde önemli bir rolü ve etkisi vardır. Ağaç yaşken eğilir, dolayısıyla iş dünyasını ve idaresini erken yaşta öğrenmek ve kavramak için girişimcilik eğitiminin üniversite öğrencilerine öğretim planında sunulması gereklidir (Soyşekerci, 2013:125).

Girişimcilik hangi seviyede eğitimin konusu olmalıdır? Girişimciliğin hangi seviyede bir eğitimin konusu olduğuna dair bu soru girişimcilikle ilgili önemli durumlardan birini oluşturmaktadır. Bu bağlamda girişimcilik eğitimi ilk ve orta öğretim seviyelerinde olmalıdır ve girişimciliğin okullarda itici bir kavram olarak görülmemesi için öğrencilere fazla teorik bilgi verilmemelidir. Girişimcilik, ölçme ve değerlendirmeye ait bir konu olarak düşünülmemelidir. Girişimciliğin kişisel gelişimin bir işareti olarak düşünülmesi gerekmektedir. (Şahin, 2015: 123). Literatüre bakıldığında girişimcilik dersinin üniversitelerde verilmesiyle girişimcilik eğiliminde pozitif bir katkının oluştuğu ve girişimcilik dersleriyle birlikte öğrencilerin algılamalarının da şekillendiği görülür. Türk toplumunun diğer toplumlara göre daha cesaretli ve girişken bir yapıda olduğu göz önüne alındığında girişimcilik dersi, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin potansiyellerini açığa çıkartmada hayli önemlidir. (Arpacı, 2015:141).

Girişimci üniversite kavramı ise 1800'lü yılların sonlarında Amerika'da yenilikçi ve araştırmacı niteliklere sahip MIT ve Stanford gibi üniversitelerin akademik personelinin ticaret ve sanayi gibi alanlarda danışmanlıkta bulunmasıyla varlığını sürdürmektedir. Günümüzde ise girişimci üniversite kavramı, üniversitelere yeni fonksiyonların ve niteliklerin doldurmasına, sanayi ve üniversite arasında çalışan bağımsız tesislerin meydana getirilmesine ve girişimci üniversite modelinin Twente

ve Cambridge gibi Avrupada'ki üniversitelere yayılmasına kadar ilerleyen bir süreç seyretmiştir(Sakınç ve Bursalıoğlu, 2012: 94).

Kişilerin içsel kontrollerinin gelişiminin sağlanabilmesi, kişilerin yaratıcılığı, karar verme kabiliyeti ve bağımsız hareket edebilme kapasitesi eğitim aracılığıyla gerçekleşmekte ve böylece eğitim olumlu bir etki bırakmaktadır. Bu bağlamda toplumların gelişimine daha fazla destek verilmesi, eğitim sisteminde girişimcilik üzerine eğitim veren okulların girişimciliği teşvik etmesi ve başarılı girişimciler yetiştirmesi sayesinde sağlanacaktır (Yumuk, 2013: 98).

Toplumun ve pazarın beklentilerinin karşılanmasında girişimcilik eğitiminin önemli bir sorumluluğu olduğu vurgulanmaktadır. Girişimcilik eğitiminin pratiğe dönük olarak geliştirilmesi ve disiplinli bir biçimde tasarlanması gerekmektedir(Bulut ve Aslan, 2014:125). Öğrencilerin öz güvenli, girişken ve sorunlar karşısında çözümler üretebilen bir yapıda olmasına girişimcilik eğitimi yardımda bulunmaktadır(Patır ve Karahan, 2010: 30). Kişilerin yeni bir işletme kurup yönetebilmesi, sorgulayıcı bir düşünsel yeti kazanması, ortaya çıkan fırsatları fark etmesi ve ihtiyacı olan kaynakları temin etmesi girişimcilik eğitiminin içeriğini oluşturmaktadır(Bozkurt ve Alparslan, 2013: 11).

Girişimcilik eğitimi, Türkiye'de meslek yüksek okullarındaki işletme eğitimi veren programlarda ve iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin işletme eğitimi veren bölümlerinde kısmen yer almaktadır. Türkiye'deki girişimcilik eğitimi ile ilgili derslerin neler içerdiğine dair bilgi almak adına üniversitelerin internet sayfalarına bakıldığında dünyadaki üniversitelere oranla Türkiye'deki girişimcilik derslerinin birbirlerine benzer olarak ve daha az kapsamlı bir biçimde hazırlandığı belirlenmiştir(Bozkurt ve Alparslan, 2013: 15). Girişimsel davranışların ve maharetlerin oluşturulmasında çok önemli bir yere sahip olan girişimcilik eğitimi, toplumun ekonomik ve sosyal odaklı değişimine de bir temel teşkil etmektedir(Yılmaz, 2014:304).

Türkiye'de girişimcilik eğitimine üniversite ve meslek okulları seviyesinde yer verilmektedir; Avrupa ve Amerika'da ise ilk okullar ve orta okullar seviyesinde de girişimcilik eğitimi verilmektedir. Girişimcilik eğitiminin Türkiye'de %6 oranında Finlandiya, Şili ve Kolombiya gibi ülkelerde ise %40'lı oranlarda verildiği Global Girişimcilik Platformu'nun 38 ülkede yaptığı araştırma sonucunda belirlenmiştir (Yelkikalan vd., 2010: 55-56).

Girişimcilik eğitimi KOSGEB, İŞKUR ve Trakya Kalkınma Ajansı tarafından Trakya'da da verilmektedir. Trakya bölgesinde girişimcilik eğitimi verilen şehirler Kırklareli, Tekirdağ ve Edirne'dir. Bu girişimcilik eğitimlerine katılıp başarı sağlayanlar ise katılım sertifikası almaktadır. İş planı oluşturarak proje yapan katılımcılar yapmış oldukları projeleri girişimcilik sertifikaları aracılığıyla KOSGEB'e bildirerek KOSGEB'ten maddi yönden yardım alabilmektedir(Kubaş, 2017:159).

Uygulamalı girişimcilik eğitimi 70 saati kapsayan bir eğitimdir ve bu eğitimin 24 saatini atölye çalışmaları oluşturur. Yerel seviyede ve sektör bazında gereksinimlerin belirlenip ortaya çıkmasıyla ek eğitimler de olabilmektedir. Uygulamalı girişimcilik eğitimleri KOSGEB tarafından verilmektedir. Uygulamalı girişimcilik eğitimlerinde ek eğitimler 15 saatten fazla olamaz. Örgün eğitim bünyesinde Yükseköğretim kurumları tarafından verilen girişimcilik dersleri en az 56 saat olacak şekilde bir akademik yıl içerisinde yer almalıdır(Akyüz, 2013: 85-86).

Girişimcilik alanında eğitim almak, girişim yeteneklerinin tam ve yeterli düzeyde olması, girişim ile ilgili iş fikirlerinin olması ile girişim eğiliminin yüksek bir seviyede olması girişimcinin problemleri aşabilmesi hususunda gerekli görülmektedir (Tekin, 2006: 21). Uygulamalara ve deneyim paylaşımına yönelik, reel sektörlerin ve girişimcilik merkezlerinin ortaklaşa oluşturduğu girişimcilik eğitimlerinin, bilgiye dayalı girişimcilik eğitimlerinin yerini almasıyla dikkat çeken başarılar kazanıldığı görülmektedir(Alparslan, Taş ve Yastıoğlu, 2017:151).

Eğitim ve özellikle de girişimcilik eğitimi girişimcilik potansiyelini arttırmada önemli bir unsurdur. Öğrencileri girişimciliğe yönlendirebilmek maksadıyla girişimcilik ders sayılarının üniversitelerde son yıllarda fazlalaştırıldığı görülmektedir(Ekici ve Turan, 2017:202). Girişimcilik eğitimi, girişimci adaylarına farkındalığın, bilincin ve becerilerin kazandırılmasını da amaçlamalıdır. Farkındalık, bilinç ve beceriler kazanılması girişimci adaylarının girişimcilik ve yaratıcılık kapasitelerini de arttıracaktır (Arpacı, 2015:140).

Girişimcilik eğitimi ile ilgili çalışmalara İngiltere 2004 yılında, Belçika 2011 yılında, Amerika ve Kanada 20. yüzyılın sonlarında, Danimarka 2009 yılında ve Hollanda ise 2000 yılında başlamıştır. Türkiye'de ise girişimcilik eğitimi ile ilgili çalışmalara Girişimcilik Dersi Öğretim Programı ile 2009 yılında başlanmıştır. Bu program sadece ortaöğretim için hazırlanmıştır ve ilköğretimde yer almamaktadır. Ancak girişimcilik eğitimi ilköğretim düzeyinde de yer almalıdır(Tarhan ve Kılıç, 2017:1976). Girişimciliğin geliştirilmesi ve girişimcilik eğitiminin verilmesi arasında pozitif bir ilişkinin olduğu OECD aracılığıyla yapılan bir çalışma sayesinde ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda girişimciliğin gelişebilmesi için eğitimin erken yaşlarda verilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Örneğin; İngiltere'de 2005 yılından bu yana 14-16 yaşındaki öğrencilere günde beş saatlik girişimcilik üzerine ders verilmektedir. Yine Macaristan'da da girişimcilik derslerine yer verildiği hatta girişimciliğin ilk ve ortaokul müfredatı içerisinde bulunduğu görülmektedir. Bunların yanı sıra Amerika'daki yaklaşık olarak 1500 üniversite ve kolejde de girişimcilik dersleri verilmektedir. Bu noktada girişimcilik eğitimine verilen bu önemin sebepsiz yere olmadığı ortaya çıkar (Duran, Büber ve Gümüştekin, 2013: 43).

2.1.1. Girişimcilikte Üniversitelerin Rolü

Ülkelerin istihdamını, sosyal olarak ilerlemesini ve ekonomik olarak büyümesini kapsayan gelişme stratejilerinde girişimcilik, temel bir unsur olarak görülmeye başlamıştır. Bu bağlamda yeni şirketlerin etkinliklerinde görülen kayda

değer bir çoğalma ve bunun yanı sıra da elde edilen neticeler bu ilginin temel sebebini meydana getirmektedir. Girişimcilik kavramının yeniden gözden geçirilmesi ile girişimcilik çabalarının çoğalması, geçmiş senelerdeki ekonomide etkin bir konumda bulunan büyük işletmelerin bugünkü iş ortamında önceki başarılarının devamını getirmede zorluk çekmesi ve bunun yanı sıra da bu şirketlerin başarı grafiklerinde ortaya çıkan düşüşler sebebiyle gerçekleşmiştir. Bu noktada ise bilhassa üniversitelere ve eğitim kurumlarına bu çabaların çoğalmasında büyük görevler yüklenmektedir (Balaban ve Özdemir, 2008: 134).

Üniversiteler, Türkiye'de girişimcilik eğiliminin ortaya çıkarılması veya çoğaltılmasında önemli görevler üstlenmektedir. Üniversiteler, evrensel bilgileri toplayan kurumlardır ve bu bağlamda üniversitelere, topladıkları bu evrensel bilgileri ve yeteneklerini öğrencilerle paylaşma ve onları yönlendirme konularında çok önemli sorumluluklar yüklenmektedir. Üniversite öğrencileri üzerinde araştırma, sorgulama ve paylaşma bilincinin ortaya çıkması, onların analitik düşünce kabiliyetlerinin gelişimi ile mümkün olmaktadır (Güreşçi, 2014: 28).

Girişimci adaylarına verilen eğitimler ile dolaylı yoldan fayda sağlayan üniversiteler aynı zamanda da yeni girişimler için gerekli olan tohumların atılmasını gerçekleştirmekte ve girişimciliğin gelişimine de doğrudan bir fayda sağlamaktadır. Böyle bir faydanın sağlanması ise üniversitelerde araştırmaların ticarileştirilmesi aracılığıyla yapılmaktadır. Bu noktada bilhassa üniversitelerin başarılı girişimcileri nasıl yetiştirecekleri ve bu konuda onlara nasıl bir eğitim metodu uygulayacaklarına karar vermeleri ve bu konu üzerinde yoğunlaşmaları gerekmektedir (Çolakoğlu ve Çolakoğlu, 2016: 73).

Girişimcilik ruhunda üniversite mezunu olmanın önemli bir etken olduğu görüşü pek çok araştırmada savunulmaktadır. Bu öğrenciler bağlamında değerlendirildiğinde de öğrencilerin girişimsel davranışa yönelik olanları diğer öğrencilere nazaran meydan okuyucu bir fikre sahip olma ve yeni bir işletme kurma gibi konularda daha fazla başarı göstermektedir. Eğitim sistemi ve okul girişimsel özelliğin yapısında çok önemli bir rol oynamaktadır. Girişimcilerin çevresel meydan

okumalarına ve yenilik alanındaki yeteneklerine teknolojik bilginin çok önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir ve bu bakımdan da teknolojik alanda bir eğitimin verilmesi girişimcilik eğitiminde çok önemlidir (Soyşekerci, 2013: 122).

Girişimcilik eğitimleri üniversitelerde henüz arzu edilen seviyede değildir. Üniversitelerde verilen eğitimler mesleki eğitim ağırlıklıdır. Gençler girişimciliğe karşı heveslendirilmemekte ve işletme bölümleri dışında çoğu bölümde girişimcilik yalnızca bir ders olarak kalmaktadır. Ancak istihdam edecek gençlere istihdam edilecek gençlerden daha fazla gereksinim duyulmaktadır. Bu noktada KOSGEB'in vermekte olduğu eğitimlerin üniversitelerin eksikliklerinin giderilmesinde önemli bir payı vardır (Karadal, 2016:324).

Dünyadaki eğitim anlayışına ve okullara baktığımızda girişimciliğe ne denli önem verildiğini görülür.

Üniversiteler eğitim sisteminin en üst basamağında yer almaktadır ve değişimle yakından ilişkilidir. Üniversiteler, bilginin üretilmesi ve yayılmasında fonksiyonel bir işleve sahiptir ve bu işlevleriyle üniversiteler toplumdaki dönüşüme yön verirken aynı zamanda toplumsal dönüşümde üniversiteleri tesiri altına almaktadır (Şahin ve Alkan, 2016: 299).

Üniversite dönemi öğrencilerin henüz meslek sahibi olmamışken mesleki bilgi ve becerileri kazandığı bir süreçtir ve bu mesleki bilgi ve becerileri kazanma sürecinin kolay bir süreç olduğu söylenemez (Çelik ve Topçuoğlu, 2017:1222). Öğrenim programları işle ilgili becerilerin geliştirilmesine yönelik olabilmektedir. Öğrenim programlarının işle ilgili becerilerin geliştirilmesine yönelik olması ile birlikte, mekanik becerileri öğretme hedeflenmektedir ve bu mekanik becerilerin yüksek verimlilik ve az hata ile işlerin yapılmasını sağlayacağı belirtilmektedir. Bu tarzda bir öğrenim programı, yatırım yapıldığında yapılan yatırımın az bir sürede geri ödenmesini sağlamaktadır. Ayrıca bu tarz öğrenim programları sayesinde yapılan yatırımın geri ödenmemesi riski de çok az olmaktadır (Baltaş, 2013:231).

Girişimcilik bilinci gelişmiş ülkelerde daha fazladır bunun yanı sıra bağımsız bir girişimci olmak gelişmiş ülkelerdekilerin vizyonlarından birini oluşturmaktadır. Kamu sektöründe çalışmak ise gelişmekte olan ülkelerdeki gençlerin ilk amacını oluşturmaktadır. Üniversite öğrencileri girişimci olabilmek için en önemli unsurun sermaye olduğuna inanmaktadır ve bu inanış onların girişimcilik algılarını oluşturmaktadır (İbicioğlu, Taş ve Özmen, 2010: 59).

2.1.2. Girişimcilikte İşletme Eğitiminin Rolü

Bir ülkenin ekonomisini çeşitli alanlarda ve çeşitli büyüklüklerde faaliyette bulunan işletmeler oluşturmaktadır. Ekonominin büyüyüp gelişmesi, güçlenmesi ve bu sayede de halkın refah düzeyinin yükselmesiyle işletmelerin büyüyüp gelişmesi ve güçlenmesinin yakından ilişkili olduğu söylenmektedir. Ayrıca günümüzdeki en gelişmiş ülkelere bakıldığında bu ülkelerin büyük ölçekli, miktar olarak çok olan ve verimli bir şekilde çalışmakta olan işletmeler sayesinde bu hale geldikleri görülür(Mucuk, 2015:18-19).

İşletme bilimi; *"insan ihtiyaçlarını karşılamak üzere bilgi, insan, teknoloji, para, hammadde, malzeme vb. üretim faktörlerini en etkin ve verimli olacak şekilde kullanarak ekonomik mal ve hizmet üretmek üzere kurulmuş iktisadi birimler ve bu bilimleri inceleyen bilim dalı"* olarak tarif edilmiştir(Benligiray ve Tez, 2011:51). İşletme eğitiminin amacı; kişilerin ortaya çıkan olay ve olgular karşısında karar verebilme yetisini geliştirmek, kişilerin bu olay ve olguları sorgulayabilmesini ve onlara karşı çözümler geliştirebilmesini sağlamak bunun yanı sıra piyasanın gereksinim duyduğu kişileri yetiştirmektir(Özkul, 2012:224). Ayrıca denetleme, düzenleme, planlama, karar verme ve sorun çözme gibi kamu ve özel sektörün gereksinimi olduğu özellikleri bünyesinde barındıran yönetici adaylarını yetiştirmek de işletme eğitiminin amacıdır (Düzakın ve Yılmaz, 2009:150).

İstanbul Üniversitesi'nde 1936'da İktisat Fakültesi kurulmuştur. 4 Şubat 1937'de ise İstanbul Üniversitesi'nde İktisat Fakültesi faaliyete geçmiştir ve İstanbul Üniversitesinin kurulup faaliyete geçmesiyle birlikte işletme eğitimi kurumsallaşmıştır. İşletme İktisadı, İşletme İktisadı ve Muhasebe ile İşletme İktisadı ve Devlet Muhasebesi dersleri İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nin ders programını oluşturmuştur ve 1937 yılında ise İşletme İktisadı Kürsüsü İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi bünyesinde kurulmuştur. Alfred Isaac ise bu kürsünün başına geçirilmiştir(Pazarcık, 2016:11). Genel İşletme Ekonomisi adlı kitap 1937 yılında basılmıştır ve bu kitap Türkiye'de işletme eğitimi alanındaki ilk sistematik kitaptır (Yelkikalan ve Pazarcık, 2005:7).

İşletme bilim dalı, Türkiye'de İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesinde ana bilim dalı seviyesinde bir bölümdür. Amerika'ya bakıldığında ise işletme bilim dalı dört yıllık lisans seviyesinde verilmekte bunun yanı sıra işletme fakültesi kendi bünyesinde 43 farklı bölüme kadar örgütlenebilmekte ve bu 43 bölümün bazıları da kendi bünyesinde 20 alt uzmanlığa, 20 alt uzmanlık da kendi bünyesinde bir alt uzmanlığa daha ayrılabilmektedir(Göksel ve Barak, 2007:161).

Avrupa'da ise işletme eğitiminin süresi 3+2 şeklindedir ve yaygın olarak uygulanmaktadır. Avrupa'da bu eğitim süresinin 3 yılı lisans eğitimi, 2 yılı ise yüksek lisans eğitimidir. İlk iki yıl lisans eğitiminde işletme temel düzeyde verilmekte, bankacılık, turizm, sigortacılık ve işletme bilgi sistemleri gibi dersler ise uzmanlığa dayalı olup işletme lisans eğitiminin üçüncü yılında yer almaktadır. Bu sayede eğitimin amaca yönelik bir düzeyde ve yoğun bir şekilde olması sağlanacaktır (Top, 2011:10).

İşletme eğitimi ve girişimcilik ilişkisine bakıldığında ise; kişilerin girişimcilik ilgili bilinçlenmeleri, girişimciliğin iyi bir şekilde anlaşılabilmesi ve girişimcilik ile ilgili ön yargıların yok olmasına girişimcilik ile ilgili derslerin ve uygulamalı çalışmaların işletme okullarında verilmesinin katkı sağladığı görülür(Yelkikalan, Kandemir ve Serez, 2006: 224).

(Akın ve Zor, 2009:135) çalışmasında işletme eğitimi almadan önceki girişimci nitelikleriyle işletme eğitimi aldıktan sonraki girişimci nitelikleri arasında farklılıklar

olduğu gözlemlenmiştir. Dolayısıyla da mevcut olan girişimci niteliklerinin geliştirilmesinde işletme eğitiminin rolünün olduğu saptanmıştır.

2.2. Girişimcilik ve Kültür Kavramı

Genel anlamda ele alındığında kültür, doğanın dışındaki her şeydir. Kültür genel anlamda çok karmaşık ve kapsamlı olarak görülmektedir. Karmaşık bir bütünü oluşturan kültür, toplumu meydana getiren insanın öğrendiği gelenek, görenek, sanat, bilgi ve bunların yanı sıra benzeri yetenek, alışkanlıklar ve becerileri içine almaktadır. Ayrıca kültürün insan, toplum, kültürel içerik ve eğitim süreci gibi değişkenlerin bir işlevi varsayıldığı da söylenir. Bu da kültür kavramının aynı zamanda da işlev anlamı taşıdığını gösterir. İçerik, öğrenme, toplum ve insan gibi kavramlar ise bu işlevin kapsamını meydana getirmektedir (Demirel ve Kaya, 2014: 3).

Coğrafi bariyerlerin kültürel farklılıklarla birleşmesiyle kültürel farklılıklar tercih yapmadaki öncelikleri ve parametreleri tesiri altına almaktadır. Karar vermede en etkili öğeler coğrafi, kültürel ve ekonomik faktörlerdir. Doğuştan sahip olduğu özelliklerini muhafaza etse de kişiliğin de sosyal ve kültürel ortamla biçimlendiği görülmektedir(Ersoy, 2010:75). Bu bağlamda yaşlıların ve gençlerin farklı kültürlere uyumluluğu kıyaslandığında yaşlılara nazaran gençler farklı kültürlere daha kolay adapte oldukları ifade edilir. Çin'den Amerika Birleşik Devletlerine göç eden Çinli bir aile buna örnek verilebilir. Çinli aile örneğine bakıldığında göç eden Çinli ailenin çocuklarının göç ettikleri Amerika topraklarına ailelerine kıyasla kısa bir sürede adapte olduğu ve Amerikalı gibi davranmaya başladığı, Çinli çocukların ailelerinin ise kendi memleketlerinde sürdükleri yaşam tarzlarına devam ettikleri görülür. (Karafakıoğlu, 2013:103). Türk toplumunda ise toplulukçu kültür baskındır ve bunun bir sonucu olarak da arkadaşlık ve aile ilişkilerine önem verildiği gösterilir (Emre, 2003: 488).

Kültürün, girişimcilik sürecinin desteklenmesinde etkili olan kavramlardan biri olduğu görülür. Somut ya da soyut değerlerin bütünü kültür olarak ifade edilmektedir

(Demirel, 2013:129). Kültür girişimcilik kapsamında değerlendirildiğinde, kültür bitkilerin olmazsa olmazı olan toprağa benzetilebilmektedir. Her toprak her bitkinin filizlenip büyümesinde elverişli olmayabilir. Aynı toprak gibi her kültürde girişimcinin filizlenip büyümesine elverişli olmayabilir(Çiçek ve Durna, 2012:21).

Bir kültürde risk almanın mükafatı veriliyorsa o kültürde girişimciliğin daha yüksek düzeyde olacağı açıktır (Güney, Yalçın ve Çetin, 2007:59). Risk ise genel anlamda;*"organizasyonu bütünüyle etkileyebilecek olan mali kayıplar, etik olmayan davranışlar, güvenilirliğin zarar görmesi ve yasal gereklerle çalışma yönergelerine uygun olmama türünden bir olay ya da eylemin kurumu olumsuz bir biçimde etkileyebilmesi"* şeklinde tanımlanmaktadır(Kishalı ve Pehlivanlı, 2006:76-77).

2.3. Girişimcilik ve Toplumsal Cinsiyet Rolü

Toplumsallaşma süreci içerisinde erkek ve kadın cinsiyet rollerinin doğuştan geldiği ifade edilmektedir. Bu bağlamda erkek ve kadın rollerinin, erkeğe ve kadına toplum tarafından öğretildiği görülmektedir. Bu noktada erkeklerin ve kadınların fizyolojik görünümleri kişisel özellikleri ile duygu ve düşünce yapıları bakımından birbirlerinden farklı olan cinsler olduğu açıktır. Bunun sebebi ise onların biyolojik cinsiyetlerinin farklılıklar taşımasının bir neticesidir. Erkekler daha çok şiddet, cesaret ve güç kavramlarıyla özdeşleştirilirken, kadınlar ise uysallık, tevazu ve pasiflik gibi kavramlarla özdeşleştirilmektedir (Çalışır ve Kılıçaslan, 2017: 127). Giddens toplumsal cinsiyet kavramının kişinin biyolojik olarak cinsiyetinin doğrudan bir neticesi olması mecburiyetinde olmadığını ve toplumsal cinsiyet kavramının kadınlık ve erkeklik boyutuyla ile ilişkili olduğunu ifade etmiştir(Öngen ve Aytaç, 2013:2). Kadınlık ve erkeklik ise kültürün boyutlarından biridir. Kadınlık ve erkeklik boyutu kültürün toplumdaki cinsiyet rolleridir (Yeşil, 2007: 236).

Ekonomik ve sosyal statüler, cinsiyet kimliğine önemli bir oranda tesir etmektedir. Cinsiyet kimliğinde önemli bir rol üstlenen unsurlar ise ekonomik ve

sosyal statünün bileşenleridir. Bu bileşenler ise coğrafi yerleşim, gelir düzeyi, servet, sahip olunan meslek ve eğitim düzeyi gibi faktörlerdir(Yağcı ve İlarslan, 2010:142). Sosyalleşmenin, kadınlarda insana önem verme ve toplulukçu olma gibi değerlerle erkeklerde ise doğumdan başlayan atak olma ve bağımsız olma gibi değerlerle gerçekleşmesinden dolayı kadınların daha toplulukçu değerlerle erkeklerin ise daha bireysel değerlerle özdeşleştiği, değerler üzerinde cinsiyetin ne tür bir etkisinin olduğunu saptamaya çalışan çalışmalarla gösterilmiştir (Uyguç, 2003:94).

Kadınları güçlendiren kültürel, sosyal ve ekonomik gelişmenin henüz başında yer alanların gelişmekte olan ülkeler olduğu görülür. Buna bağlı olarak da gelişmekte olan ülkelerde kadınlar erkeklere göre arka planda kalmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerdeki gelenekçi toplumsal yapı tarafından erkeğe ve kadına biçilen roller ise bu durumun meydana gelmesindeki en mühim faktörü oluşturmaktadır(Vefikuluçay vd., 2007:28).

Toplumsal cinsiyet farklılıklarının ülkemizde anlaşılmasında bir takım rakamlara bakmak fayda sağlayacaktır. Türkiye'de 2013 yılındaki toplam nüfusun %50.2'sinin erkek, %49.8'inin kadın olduğu TÜİK verilerinde ifade edilmektedir. Bu durumda nüfusun yarısı erkek olurken yarısı da kadın olmaktadır. Bu bağlamda da hayat imkanları yarı yarıya paylaşılmamaktadır (Kumkale, 2015:14).

Kadınların erkeklerle eşit şartlarda ilerleme göstermesinin ve tepe yönetim seviyesine gelmesinin engellenmesinde kadının ekonomik zayıflıklar sebebiyle iş gücüne katılmasının yarattığı pek çok sorun etkili olmuştur. İş gücünün niteliksel ve demografik değişmelerinde ve toplumun teknolojik ve ekonomik yapılarında ve aynı zamanda örgüt yönetiminin tutumlarında da 15-20 yıl öncesine göre pek çok değişiklik meydana gelmiştir (Aytaç, 2005:266).

İnsanlar arasındaki ilişkilerin niteliğinin nasıl olması gerektiği ile ilgili konulardaki tercihler, toplumdaki cinsiyet algısı ile ilgilidir. Toplumdaki cinsiyetlere atfedilen roller, Hofstede'ye göre kültürün bu boyutunu oluşturur. Aile, okul ve akran

gruplarında sosyalizasyon aracılığıyla cinsiyet rollerinin transferi sağlanır. Sosyalizasyon, yetişkinlik öncesindeki dönemde kadınlar için daha terbiye edici bir biçimde oluşabilirken erkekler içinse daha iddiacı bir biçimde oluşum gösterebilmektedir (Çarıkçı ve Koyuncu, 2010: 5-6).

Erkeksi ve kadınsı psikolojik özelliklerin aşamalarına bağlı olarak cinsiyet rolünün tarifi yapılmaktadır. Literatüre bakıldığında, kadınsı ve erkeksi olup olmama arasında türlü psikolojik değişkenler aracılığıyla mukayeseler yapıldığı ve toplumsal cinsiyetle ilgili yapılan çalışmalarda kişilik kavramının kadınsı ve erkeksi özelliklere sahip oluş açısından incelendiği görülür(Bayar, Avcı ve Koç, 2018:58). Hofstede kültürün birbirinden bağımsız 4 boyutu olduğunu ileri sürmüş ve bunları güç aralığı, belirsizlikten kaçma, bireycilik-toplulukçuluk, erillik ve dişillik olarak ifade etmiştir (Birsel, İslamoğlu ve Börü, 2008:57).

Girişimci davranışın belirlenmesinde kültürün cinsiyetinin de belirleyici bir faktör olduğu ifade edilmektedir. Hofstede, girişimciliğin kadın ve erkek kültürlere göre değişik biçimlerde oluştuğunu dile getirmiştir. Kararlılık, saldırgan olmak ve girişken olmak gibi özelliklerinin erkek kültürlerde, içe kapanık olmak ve uyumlu olmak gibi özelliklerin ise kadın kültürlerde olduğu açıktır. Atılgan olma, materyalistliğe meyil verme ve para kazanmanın önemli olması gibi unsurlar erkek kültürlere özgüdür. Sadık olmak, merhametli olmak, şefkatli olmak ve nezaket sahibi olmak gibi özellikler ise dişi kültürlere özgüdür(Aytaç, 2015:155).

Bir toplumda eril ya da dişil değerlerden herhangi birinin kültür üzerinde daha baskın olarak ortaya çıktığını Hofstede ifade etmiştir. Eril kültürlerde daha çok materyalist değerler ve atılganlık öne çıkmaktadır. Dişi kültürlü toplumlarda ise dişilikle özdeşleştirilen şefkat, merhamet, nezaket, sadakat, sevgi doluluk, anlayışlılık, duyarlılık gibi insana verilen önemin ve yaşamın genel niteliğinin önemsendiği değerler var olmaktadır. Bir toplumda kolektivist anlayışın veya bireyci anlayışın baskınlığını Hofstede toplumculuk ve bireycilik boyutunu açıklarken ifade etmektedir (Durak vd., 2017: 43-44**).**

Hofstede (1980), kültürün toplum tarafından toplumun üst kültürü, grup kültürü, meslek ve sınıf farklılığından doğan kültür ve örgüt kültürü olarak sınıflandırıldığını ileri sürmüştür (Öncül, Deniz ve İnce 2016: 258).

Hofstede' nin yapmış olduğu çalışma sonuçlarına göre ise dişil özellik taşıyan toplumlarda cinsiyetle ile ilgili rollerde cinsler arasında eşitlik, erkeğin koruyucu ve kadının sevecen olması, yaşamın kalitesi, insan ve çevre önemli bir gösterge haline gelirken eril özellikler taşıyan toplumlarda ise erkek egemen yapının hakim olduğu erkek otoritesi, erkeğin koruyucu ve kadının sevecen olması, yaşamda performans, çalışmak için yaşamak, para ve eşya gibi göstergeler önemli hale gelmiştir (Şişman, 2002: 60). Hofstede'nin kültürler arası erillik ve dişillik üzerine yapmış olduğu çalışmalarından elde edilen sonuçlara göre Türkiye de, İran, Tayland, Tayvan, Brezilya, İsrail, Fransa, İspanya, Peru, Şili, Yugoslavya vb. ülkeler ile birlikte dişi ülkeler grubunda yer almıştır (Sargut, 2001: 175).

Toplumsal cinsiyet, girişimciler açısından değerlendirildiğinde ise erkek girişimcilerle kadın girişimcilerin karşılaştırılması yapıldığında erkek ve kadın girişimcilerin farklı ve benzer nitelikleri olduğu cinsiyet üzerine yapılan çalışmalar tetkik edildiğinde görülmektedir. Erkek ve kadın girişimciler arasında bir mukayese yapıldığında erkek girişimcilere göre kadın girişimlerin değişik güdülerinin var olduğu görülür. Bilhassa müsamahanın daha az, özgüvenin ve esnekliğin daha fazla olmasının erkek girişimcilerde görülen özellikler olduğu, koşullara daha iyi adapte ve daha optimist bir yapıda olmanın ise kadın girişimcilerde görülen özellikler olduğu saptanmıştır (Uluköy ve Demireli, 2014:49).

Özgüvenli olma, dinamik olma, rekabetçi ve amaç yönelimli olma ile bağımsızlığa önem verme genel anlamda kadın girişimcileri tanımlayan karakteristik özellikler olarak söylenmektedir. Bu özelliklerin yanı sıra kadın girişimciyi betimleyen diğer unsurlar risk alma, kararları ve kendi işini kontrol etme ile hırslı olma gibi unsurlar olarak ifade edilmektedir. Genel olarak aralarında benzerlikler bulunmasına rağmen kadın ve erkek girişimcilerin karşılaştırılması yapıldığında farklı

iş hüneri düzeyine, mesleki geçmişe ve güdülere kadın girişimcilerin sahip olduğu görülmektedir (Kumkale, 2015: 74-75).

Kadın girişimcilik seviyelerine bakıldığında ise finans kaynaklarının temininde eksiklikler yaşanması, meslek hayatına katılım ve okuma yazma seviyelerindeki azalma gibi sebeplerden ötürü geçmiş yıllarda kadınların girişimcilik seviyeleri daha düşük olduğu görülmektedir. Ancak erkeklere nazaran kadınların meslek yaşamlarında daha başarılı bir grafik çizdikleri son yıllarda yapılan çalışmalarla ortaya çıkmıştır. (Soysal, 2010: 107). Bu bağlamda bakıldığında daha fazla sayıda kadının iş hayatında yer almaya başlaması günümüzdeki teknolojik, sosyal ve endüstriyel değişimlerden dolayı gerçekleşmektedir. Hem eğitim alan kadın sayısındaki artışlar hem de bilgi teknolojisindeki gelişmelerle birlikte bilgiye erişimin kolay bir hale gelmesiyle kadınlar çalışma hayatının her alanında daha fazla görülmeye başlamıştır. Böylece kadınlar için girişimcilik alanı en cazip kariyer alanlarından biri haline gelmeye başlamıştır (Güney, 2006: 26). Son 25 yılda ise girişimciliğin kilit alanlarını belirlemek için yapılan keşfedici araştırmalar ile birlikte kadın ile erkek popülasyonunun benzer olduğu; fakat araştırmaların farklı alanlara odaklanmak için yavaş olduğu görülmüştür (Greene, Hart, Gatewood ve Brush, 2003: 2).

III. BÖLÜM

3. İŞLETME EĞİTİMİNİN VE ERİL-DİŞİL ÖZELLİKLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ İLE İLİŞKİSİ: TRAKYA ÜNİVERSİTESİ İ.İ.B.F. İŞLETME BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde üniversitenin işletme bölümünde eğitim gören öğrencileri üzerinde bir anket çalışması yapılmıştır ve bu kısımda işletme eğitimi ve eril-dişil özelliklerin girişimcilik eğilimi ile olan ilişkisini ölçmeye yönelik bir uygulama yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Üniversite öğrencileri üzerinde girişimcilik eğilimi değerlendirildiğinde potansiyel girişimci tanımıyla karşılaşılmaktadır. Kişilerin girişimsel olarak bir etkiye kendilerini götürmelerini sağlayacak taleplere, özelliklere ve yeteneklere sahip olmasını açıklamak amacıyla potansiyel girişimci kavramının kullanıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra girişimcilik milli sorunların çözülmesinde de bir önem taşımaktadır. İşsizlik probleminin aşılması ve ülkelerin kriz durumlarında içinde bulundukları krizden çıkabilmeleri girişimci gayretler ile birlikte çözüme kavuşabilmektedir. Girişimciliğin bu nedenden ötürü iktisatçıların ve diğer bilim adamlarının araştırma alanı haline geldiği görülmektedir. Bu noktada üniversite gençleri aday girişimciler olarak kabul edilebilmekte ve bu bağlamda da girişimcilik ruhu önemli sayılmaktadır (Bayraktar ve Karadeniz, 2016: 60).

Araştırma, işletme eğitimi ve eril-dişil özellikler değişkenleri ile girişimcilik eğilimi bağımlı değişkeni arasındaki ilişkilerin incelenmesini amaçlamaktadır. Bunun yanında sadece işletme eğitiminin değil, genel olarak eğitim ile ilgili beklentilerin de girişimcilik niyeti ile ilişkisi araştırılmıştır. Bunların yanında eril-dişil gruplar açısından girişimcilik eğiliminin farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Buna bağlı olarak aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur. Bütün yokluk hipotezleri ilişki yoktur ya da farklılık yoktur şeklindedir.

Öncelikle işletme eğitimi ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki olup olmadığı araştırılmıştır.

H_1: İşletme eğitimi ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki vardır.

Sonrasında eğitim ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki olup olmadığı araştırılmıştır.

H_2: Eğitim ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki vardır.

Cinsiyetin girişimcilik eğilimi ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Buna göre cinsiyete göre farklı gruplarda yer alan bireylerin girişimcilik eğilimlerinin farklılaşacağı düşünülebilir. Dolayısı ile H_3 aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

H_3: Girişimcilik eğilimi cinsiyet gruplarına göre farklılaşmaktadır.

Eril dişil özellikler ve işletme eğitiminin girişimcilik eğilimi ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Buna göre eril-dişil özelliklere göre farklı gruplarda yer alan bireylerin girişimcilik eğiliminin farklılaşacağı düşünülebilir. Dolayısı ile H_4 aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

H_4: Girişimcilik eğilimi eril-dişil özellikler açısından farklılaşmaktadır.

Bunun yanında toplumda eril özelliklere sahip erkekler olduğu gibi eril özelliklere sahip kadınlar da olabilmektedir. Benzer şekilde dişil özelliklere sahip

kadınlar olabildiği gibi erkekler de olabilmektedir. Böylece eril erkek, eril kadın, dişil erkek, dişil kadın gibi farklı cinsiyet/toplumsal cinsiyet kombinasyonları oluşabilmektedir. Bu farklı kombinasyonların girişimcilik eğiliminin farklı olacağı düşünülmektedir.[1] Dolayısı ile cinsiyet ve erillik dişilliğin farklı kombinasyonlarına göre oluşan gruplarda yer alan katılımcıların girişimcilik eğilimlerinin farklılaşıp farklılaşmadığı (H_5) incelenmiştir.

H_5: Girişimcilik eğilimi farklı cinsiyet / eril dişil olma gruplarına göre farklılaşmaktadır.

3.2. Veri Toplama Yöntemi ve Örneklem

Araştırmada işletme eğitimi, eril-dişil özellikler ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki incelendiğinden, araştırma işletme eğitimi almış kişiler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Girişimcilik potansiyeli, yüksek eğitim kurumlarında eğitim gören gençler üzerinde araştırıldığında iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin özellikle de işletme bölümü öğrencilerinin örneklem grubu olarak tercih edilme nedeninin, çoğu araştırmacının geleceğin girişimcilerinin bu fakültelerde profesyonel bir biçimde yetiştirilebileceği yönündeki beklentisiyle ilişkili olabildiği görülmektedir (Najımudınova, 2017: 504).

Araştırma kolayda örnekleme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Trakya Üniversitesi İ.İ.B.F. işletme bölümü öğrencilerinden 2016 Aralık ayının ilk iki haftasında veriler toplanmıştır. Araştırmada toplam 406 kişi ile anket çalışması gerçekleştirilmiş olup 399 adet kullanılabilir anket formu elde edilmiştir.

Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demografik özellikler ve eril-dişil özellikler ile ilgili maddeler yer almaktadır. İlk bölümde yer alan demografik

[1] Cinsiyet: Biyolojik olarak adlandırılmaktadır.
Erillik-dişillik: Toplumsal cinsiyet ile erkeğe ve kadına biçilen rol olarak adlandırılmaktadır.

özelliklerle ilgili maddeler için Ulucan'ın (2015) çalışmasından yararlanılmıştır. İlk bölümde yer alan eril-dişil özellikler ile ilgili maddeler için Sargut'un (2001) çalışmasından yararlanılmıştır.

Anketin ikinci bölümünde girişimcilik eğilimi ölçeğinden yararlanılmıştır. Girişimcilik eğilimi ölçeği için Bayram'ın (2014) çalışmasından yararlanılmıştır. Bayram'ın (2014) ölçeğinde 4 boyut toplam 14 madde yer almaktadır. Boyutlar; girişimciliğe yönelik heveslilik, yenilikçilik, kararlılık ve iş gören olmama eğilimidir. Bu çalışmada sadece girişimciliğe yönelik heveslilik boyutu kullanılmış ve girişimcilik eğilimi olarak isimlendirilmiştir.

Anketin üçüncü bölümünde ise işletme eğitimi ve genel olarak eğitim ile ilgili maddeler yer almaktadır. Bu maddeler Bayram'ın (2014) çalışmasından uyarlanmıştır.

Her iki ölçek de 5'li Likert ölçeğidir. Ölçeklerdeki ifadelerin ölçülmesi için 1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum şeklinde ağırlıklandırılmış olan 5'li Likert Ölçeği kullanılmıştır.

3.3. Araştırmanın Bulguları

Araştırma kapsamında yapılan anket çalışmasında elde edilen 399 adet anket formu SPSS 23.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırmaya katılanların demografik özellikleri ve anketin ilk bölümündeki diğer maddelerin analizi için frekans ve yüzde tanımlayıcı istatistikleri kullanılmıştır. Öncelikle tanımlayıcı istatistikler ele alınmış daha sonra ölçekler ile ilgili güvenilirlik analizi, açımlayıcı (keşfedici) faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Son olarak elde edilen faktörler arasındaki ilişkiler analiz edilmiştir.

3.3.1. Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırmada kullanılan anketin veri analizinde demografik özellikler ile ilgili maddelerin tanımlayıcı istatistikleri elde edilmiştir. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

	Frekans	**Yüzde**	**Kümülatif Yüzde**
Kadın	194	48,6	48.6
Erkek	205	51,4	100.0
Toplam	399	100.0	

Erkek katılımcılar kadın katılımcılara göre daha fazladır. Kadın katılımcı sayısı 194 iken erkek katılımcı sayısı 205'tir. Aynı zamanda erkek katılımcı yüzdesi de kadın katılımcı yüzdesinden daha fazladır. Kadın katılımcı yüzdesi 48,6 erkek katılımcı yüzdesi ise 51,4'tür.

Katılımcıların sınıflara göre dağılımı Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Sınıflara Göre Dağılımı

	Frekans	**Yüzde**	**Kümülatif Yüzde**
1	98	24,6	24.6
2	101	25.3	49.9
3	99	24,8	74.7
4	101	26,1	100.0
Toplam	399	100,0	

Katılımcıların sınıflara göre dağılımına bakıldığında 2. sınıfların ve 4. sınıfların eşit oranda katılım sağladığı görülür. Katılımcılara yirmi adet özellikten hangilerinin kendilerine uygun olduğu sorulmuştur. Bu özelliklerden on adedi eril on adedi ise dişil özelliklerdir. Katılımcılar, 20 eril-dişil özelliğinden istedikleri kadar özelliği seçebilmektedirler. Bu özelliklerin kadınlar ve erkekler tarafından ne kadar seçildiği Tablo 3.'te görülmektedir. Tabloda kadınlar tarafından en çok seçilen özellikler

büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır. Buna göre kadınlar tarafından en çok seçilen özellik merhametli özelliğidir ve bu özellik 162 kadın tarafından seçilmiştir. Kadınlar tarafından en az seçilen özellik ise saldırgan özelliğidir ve 9 kadın tarafından seçilmiştir. Erkekler tarafından en çok özellik ise anlayışlı ve halden anlar özellikleridir. Anlayışlı özelliği 157 erkek tarafından seçilmiştir. Halden anlar özelliği ise 156 erkek tarafından seçilmiştir. Erkekler tarafından en az seçilen özellik ise baskıcı özelliğidir ve bu özellik 31 erkek tarafından seçilmiştir.

Tablo 3. Eril-Dişil Özelliklerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

	Cinsiyet		**Toplam**
	Kadın	**Erkek**	
Merhametli	162	149	311
Anlayışlı	156	157	313
Başkalarına karşı duyarlı	154	137	291
Sadık	145	137	282
Şevkatli	142	109	251
Çocuklara karşı sevgi dolu	142	121	263
Halden anlar	138	156	294
Sevgi dolu	132	91	223
Sıcak	125	121	246
Kendine güvenli	120	144	264
Nazik	118	98	216
Dediği dedik	76	75	151
Tavır koyucu	71	63	134
Rekabet sever	71	111	182
Yükselme tutkusu	70	78	148
Bağımsız	67	120	187
Egemen	33	85	118
Baskıcı	24	31	55
Atletik	19	81	100
Saldırgan	9	36	45

Daha sonra her katılımcı için eril özellikleri mi yoksa dişil özellikleri mi daha çok seçtiğine bakılarak bir gruplama yapılmıştır. Eril özelliğini daha fazla seçenler eril özellik gurubunda, dişil özelliğini daha çok seçenler dişil özellik grubunda yer almıştır. Her iki özelliği de aynı sayıda seçenler ise ne eril ne dişil özellik grubunda yer almıştır. Sargut'a göre (2001) dişil özellikler; şefkatli, merhametli, nazik, çocuklara karşı sevgi

dolu, sadık, başkalarına karşı duyarlı, halden anlar, sevgi dolu, anlayışlı ve sıcak, eril özellikler ise; saldırgan, yükselme tutkunu, dediği dedik, atletik, rekabet sever, egemen, baskıcı, kendine güvenli, bağımsız ve tavır koyucudur. Buna göre toplam 399 katılımcının 318 tanesi dişil özelliği daha çok seçmiştir ve dişil özellik grubunda yer almıştır. Eril özellik grubunda yer alanların sayısı ise 58'dir. Ne eril ne dişil özellik grubunda yer alanların sayısı ise 23'tür. Katılımcıların yer aldıkları eril-dişil grupları ve cinsiyetleri karşılaştırılması Tablo 4'te görülmektedir. Tablo 4'teki yüzdelik oranlar satır içindeki yüzdelik oranı göstermektedir. Örneğin kadınların %88,1'i dişil özellik gösterirken, erkeklerde dişil özellik gösterme oranı %71,7'dir.

Tablo 4. Cinsiyetlerin Eril-Dişil Özelliklere Göre Dağılımı

	ERİL-DİŞİL ÖZELLİĞİ			
Cinsiyet	**Dişil Özellik**	**Eril Özellik**	**Ne Eril Ne Dişil Özellik**	**Toplam**
Kadın	171(%88,1)	14(%7,2)	9(%4,6)	194(%100,0)
Erkek	147(%71,7)	44(%21,5)	14(%6,8)	205(%100,0)
Toplam	318(%%79,7)	58(%14,5)	23(%5,8)	399(%100,0)

Tablo 4'te görüldüğü üzere 171 kadın ve 147 erkek dişil özellik grubunda yer almıştır. 14 kadın ve 44 erkek ise eril özellik grubunda yer almıştır. 9 kadın ve 14 erkek ne eril ne dişil özellik grubunda yer almıştır. Buna göre kadın katılımcıların çoğunluğu dişil özellik grubunda yer alırken erkek katılımcıların çoğunluğunun da dişil özellik grubunda yer aldığı görülür.

Araştırmada kullanılan ölçeklerden Girişimcilik Eğilimi ile ilgili olan ölçekte yalnızca girişimciliğe yönelik heveslilik boyutu kullanılmıştır. Bayram'ın (2014) çalışmasında girişimciliğe yönelik heveslilik boyutu altında toplam 4 madde kullanılmıştır. Bu çalışmada ise bu boyutun altında ilk 3 madde kullanılmıştır. Bu maddelere ait tanımlayıcı istatistikler Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 5. Girişimcilik Eğilimi Ölçeği Maddelerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
		Fi	% Fi	Fi	% Fi	Fi	% Fi	Fi	% Fi	Fi	% Fi
Y1	Kendi işimi kurmak için gerekli fırsatları yaratma yeteneğine sahibim.	14	3,5	39	9.8	128	32.1	140	35.1	78	19,5
Y2	Kesinlikle kendi işimi kurmayı hedefliyorum.	31	7.8	42	10.5	155	38.8	84	21.1	87	21.8
Y3	Mutlaka girişimci olmaya odaklanıyorum.	24	6.0	50	12.5	141	35.3	114	28.6	70	17.5

Araştırmada kullanılan ölçeklerden İşletme Eğitimi ölçeği on maddeden oluşmaktadır. Bu maddelere ait tanımlayıcı istatistikler Tablo 6.' da görülmektedir.

Tablo 6. İşletme Eğitimi Ölçeği Maddelerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

İşletme Eğitimi		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
		Fi	% Fi	Fi	% Fi	Fi	% Fi	Fi	% Fi	Fi	% Fi
Z1	İşletme eğitimi, girişimde bulunma konusunda beni olumsuz etkiledi.	145	36.3	153	38.3	65	16.3	29	7.3	7	1.8
Z2	İşletme eğitimi, girişimci olma yolundaki düşüncelerimi olumlu yönde etkiledi.	13	3.3	26	6.5	96	24.1	185	46.4	79	19.8
Z3	İşletme eğitimi, önceden fark etmediğim potansiyeli açığa çıkardı.	25	6.3	50	12.5	109	27.3	161	40.4	54	13.5
Z4	Aldığım eğitim ile " Ben de girişimci olabilirim" düşüncesi ağırlık kazanmaya başladı.	28	7.0	51	12.8	117	29.3	141	35.3	62	15.5
Z5	İşletme eğitimi , girişimciliği bir kariyer olarak düşünmeme sebep oldu.	21	5.3	58	14.5	91	22.8	174	43.6	55	13.8

Z6	Başarılı bir girişimci olmak için en önemli unsur eğitimdir.	44	11.0	56	14.0	66	16.5	126	31.6	107	26.8
Z7	Girişimcilik potansiyelinin geliştirilmesinde eğitim önemli bir unsurdur.	22	5,5	25	6,3	54	13,5	169	42.4	129	32.3
Z8	Eğitim sayesinde gençlerin girişimcilik potansiyeli geliştirilebilir.	12	3.0	24	6.0	47	11,8	193	48.4	123	30,8
Z9	Potansiyelimin girişimciliğe uygun olmadığını işletme eğitimi ile görmüş oldum.	117	29.3	109	27.3	92	23,1	61	15,3	20	5,0
Z10	Eğitimin başarılı bir girişimci olunmasında etken bir unsur olduğunu düşünmüyorum.	129	32.3	118	29,6	66	16,5	53	13,3	33	8,3

3.3.2. Açımlayıcı (Keşfedici) Faktör Analizi

Açımlayıcı (Keşfedici) Faktör Analizi (AFA) yapabilmek için değişkenler arasında belli bir ilişkinin bulunması gerekmektedir. Bartlett küresellik testi, değişkenler arasında yeterli oranda ilişki olup olmadığını göstermektedir. Bartlett testinde p değeri 0,05 anlamlılık derecesinden düşük ise değişkenler arası faktör analizi yapmaya yeterli düzeyde bir ilişki vardır. Eğer testin sonucu anlamlı değilse yani p değeri 0,05'den büyük ise değişkenler faktör analizi yapmaya uygun değildir. Benzer şekilde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örnekleme yeterliliği de değişkenler arası korelasyonların faktör analizine uygunluğunu test etmektedir. (Kalaycı, 2006: 321-322).

KMO değeri 0 ile 1 arasında değişmektedir ve KMO'nun 1 değerini alması değişkenlerin birbirlerini mükemmel bir şekilde tahmin edebileceğini gösterir. KMO Örnekleme yeterliliğinin kabul edilebilir en alt sınırı 0,50'dir. (Durmuş vd., 2011: 79-80)

Açıklayıcı faktör analizi (AFA) sonrasında çapraz yükleme ve faktör yüklerinin düşük olması sebebi ile ölçeğin ilk maddesi (Z1), ve son iki maddesi (Z9, Z10) AFA'den çıkarılmıştır. Z1, Z9 ve Z10 çıkarıldıktan sonra verinin AFA için uygun

olup olmadığı KMO ve Barlett's testleri ile analiz edilmiştir. Sonuçlar Tablo 7.'de görülmektedir. Buna göre verinin KMO değeri 0,768 tir ve bu değer verinin AFA için iyi bir veri seti olduğunu göstermektedir. Barlett's testinin sonucunun da anlamlı olması (p=0,000) da veri setinin AFA için uygun olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2006: 322).

Tablo 7. KMO ve Barlett Testi Sonuçları

Kaiser - Meyer – Olkin	0,768
Barlett Küresel İlişki Testi	1495,138
Serbestlik Derecesi (df)	45
Sig. (p)	0,000

AFA varimax rotasyonu ile gerçekleştirilmiştir. AFA sonucunda Tablo 8.'de görüldüğü gibi üç adet faktör oluşmuştur ve açıklanan varyans oranı %68,736 olarak bulunmuştur. İlk faktör toplam varyansın %24,87'ünü açıklarken ikinci faktör toplam varyansın %21,97'sini, üçüncü faktör ise toplam varyansın %21,89'unu açıklamaktadır.

Tablo 8. İşletme Eğitimi Ölçeğinin Açıklanan Toplam Varyans Tablosu

Faktör	**Başlangıç Özdeğerler**			**Döndürülmüş Faktör Değerleri**		
	Toplam	**Varyans %**	**Kümülatif %**	**Toplam**	**Varyans %**	**Kümülatif %**
1	3,496	34,960	34,960	2,487	24,867	24,867
2	2,157	21,569	56,530	2,197	21,970	46,837
3	1,221	12,206	68,736	2,190	21,899	68,736
4	0,653	6,530	75,265			
5	0,574	5,743	81,008			
6	0,539	5,393	86,401			
7	0,463	4,635	91,036			
8	0,341	3,412	94,448			
9	0,306	3,057	97,505			
10	0,249	2,495	100,000			

Elde edilen üç faktör için maddelerin faktör yükleri Tablo 9.'da görülmektedir. Buna göre ilk faktör, Z2, Z3, Z4,Z5 maddelerinden, ikinci faktör Z6, Z7, Z8 ve üçüncü faktör ise Y1, Y2, Y3 maddelerinden oluşmaktadır. İlk faktör eğitimden beklenen fayda, ikinci faktör işletme eğitiminden algılanan fayda ve üçüncü faktör ise girişimcilik ile ilgili eğilim şeklinde isimlendirilmiştir. Faktörleşme yapısı ölçeğin boyutları ile uyumludur. Elde edilen faktörlerin güvenilirlik değerleri son satırda yer almaktadır ve literatüre göre uygundur (Kalaycı, 2006: 405).

Tablo 9. İşletme Eğitimi Ölçeğinin Döndürülmüş Faktör Matrisi

	Faktör1	**Faktör2**	**Faktör3**
Y1			0,771
Y2			0,861
Y3			0,841
Z2	0,679		
Z3	0,784		
Z4	0,806		
Z5	0,790		
Z6		0,800	
Z7		0,878	
Z8		0,839	
Cronbach's alfa	0,802	0,802	0,793

AFA sonrası yapılacak diğer analizler için faktör skorları veya aynı faktör altındaki maddelerin aritmetik ortalamaları yeni değişkenler olarak kullanılabilir (Hair vd., 1998). Aynı faktör altındaki maddelerin aritmetik ortalaması alınarak yeni değişkenler olan faktörleri temsil eden değerler oluşturulmuştur. Bundan sonraki bölümde faktörleri temsilen bu değerler kullanılacaktır.

3.3.3. Hipotezlerin Testi

AFA sonucunda üç adet faktör elde edilmiştir. Bunlardan birisi eğitimden beklenen fayda, diğeri işletme eğitimi ile ilgili algılanan fayda, sonuncusu ise girişimcilik eğilimidir. Öncelikle işletme eğitimi ile ilgili algılanan fayda (IE) ve girişimcilik eğilimi (GE) ilişkisini inceleyen H_1 hipotezi test edilmiştir. İki değişken arasındaki korelasyon katsayısı 0,338 olarak elde edilmiştir, korelasyonun da anlamlı olduğu gözlemlenmiştir (p=0,000). Dolayısı ile iki değişken arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu söylenebilir. H_1 desteklenmiştir.

İşletme eğitimi ile ilgili algılanan faydanın bağımsız değişken, girişimcilik eğiliminin bağımlı değişken olduğu model oluşturulmuştur ve bu model Model 1 olarak adlandırılmıştır. Model 1 aşağıdaki şekilde görülmektedir.

Model 1

Model 1 için gerçekleştirilen regresyon analizi sonucu Tablo 10.'da görülmektedir. Bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni etkilediği modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Kurulan modele göre işletme eğitimi ile ilgili algılanan fayda düzeyinin girişimcilik eğilimini etkilediği de söylenebilir. Girişimci adayları üzerinde işletme bölümlerinde verilen eğitimin etkilerine yönelik (İpçioğlu ve Taşer, 2009:13) yaptıkları çalışmada temel olarak işletme eğitimi alınmış ve girişimciliğin gelişmesi ile girişimcilik hislerinin meydana gelmesinde işletme eğitimi tek etken olarak kabul görmüştür. Bunun sonucunda ise lisansın başında ve sonunda girişimci hislerinin girişimci aday üzerindeki durumlarının karşılaştırılması yapılmış ve öğrencilerin belirsizliğe karşı tolerans, kendine güven ve risk alma eğilimlerinde pozitif bir gelişme olduğu görülmüştür.

Tablo 10. Regresyon Analizi Sonuçları

	B	(Beta) Standart regresyon katsayısı	t	Anlamlılık (p)
(Sabit)	2,14		11,39	0,000
IE	0,37	0,338	7,16	0,000

İki yönlü bir süreçten oluşan algılama kavramı, insana ulaşan bütün uyarıları biçimlendirmektedir ve tutumlar, güdüler ile gereksinimleri de etkileyen algılama kavramı tutumlar, güdüler ve gereksinimler tarafından da etkilenmektedir. Dış dünya ile alakalı olarak elde ettikleri, işledikleri ve organize ettikleri bilgiler bireylere onların hayatlarını sürdürdükleri dünya ile ilgili bazı kanaatlere, sabit fikirlere ve varsayımlara sahip olmalarına ve tutum ile davranışlarını da bunlara uygun olarak meydana getirmelerine yol açtığı görülmektedir (Timuroğlu ve Çakır, 2014: 124). Bu araştırmada üzerinde durulan algılanan fayda kavramı ise işletme eğitimi almakta olan girişimci adayı öğrencilerin almakta oldukları işletme eğitiminden girişimciliğe dair aldıkları faydayı göstermektedir ve bu araştırmada algılanan faydanın pozitif olması işletme eğitimi almakta olan girişimci adayı öğrencilerin girişimci olmaları yönünde işletme eğitiminin onlara olumlu bir şekilde fayda sağladığını göstermektedir.

Genel olarak eğitimden beklenen fayda (E) ile girişimcilik eğilimi (GE) arasında ilişki olup olmadığı H_2 ile analiz edilmiştir. İki değişken arasındaki korelasyon katsayısı 0,011 olarak elde edilmiştir, korelasyon katsayısının da anlamlı olmadığı gözlemlenmiştir (p=0,824). Dolayısı ile iki değişken arasında bir ilişki olduğu söylenemez. H_2 desteklenmemiş, H_0 kabul edilmiştir. Dolayısı ile eğitimden beklenen fayda ile girişimcilik niyeti arasında bir ilişki olduğu söylenemez.

Literatüre bakıldığında girişimcilere ait başarma arzusu, kararlılık, problem çözümlemede ısrar etme, iç kontrol odaklılık ile hedeflere ve fırsatlara odaklanma gibi birtakım özelliklerin ise girişimci adaylarına eğitim aracılığıyla öğretilebildiği görülmektedir (Bozkurt ve Alparslan, 2013: 15). Bu araştırmada üzerinde durulan beklenen fayda kavramı ise işletme eğitimi almakta olan girişimci adayı öğrencilerin

genel olarak eğitimden elde ettikleri faydayı göstermektedir. Beklenen fayda kavramının negatif olması ise öğrencilerin onlara girişimci olmaları yönünde eğitimin genel anlamda pek katkısının olmadığını ancak işletme eğitimi bazında onlara olumlu bir katkı sunduğunu göstermektedir.

Girişimcilik eğiliminin cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmadığı (H_3) bağımsız örnek-t testi ile analiz edilmiştir ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (p=0,000). Sonuçlar Tablo11'de görülmektedir. Ortalamalar incelendiğinde Erkeklerin ortalamasının kadınların ortalamasından yüksek olduğu görülmüştür. Erkeklerin girişimcilik eğilimi kadınlara göre anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 11. Cinsiyete Göre girişimcilik Eğilimi

	N	Ortalama	Standart Sapma
Kadın	194	3,24	0,86
Erkek	205	3,64	0,93
Toplam	399	3,45	0,92

Cinsiyetin yanında eril dişil özellikler ve işletme eğitiminin girişimcilik eğilimi ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Buna göre H_4 bağımsız örnek-t testi ile analiz edilmiştir. Buna göre elde edilen sonuçlarla ilgili tanımlayıcı istatistikler Tablo 12'de yer almaktadır. Anova testi sonucuna göre gruplar arasında farklılık gözlemlenmemiştir (p=0,052). Buna göre dişil karakterler eril karakterlere göre daha yüksek girişimcilik eğilimine sahip olmakla birlikte anlamlılık düzeyi tam sınırdadır. İstatistiki olarak %5 düzeyinde anlamlı farklılık görülmemiştir.

Tablo 12. Erillik Dişilliğe Göre Girişimcilik Eğilimi

	Örneklem Büyüklüğü	Ortalama	Standart Sapma
Dişil	318	3,4099	,89361
Eril	58	3,7069	1,08162

Bunun yanında toplumda eril özelliklere sahip erkekler olduğu gibi eril özelliklere sahip kadınlar da olabilmektedir. Benzer şekilde dişil özelliklere sahip kadınlar olabildiği gibi erkekler de olabilmektedir. Böylece eril erkek, eril kadın, dişil erkek, dişil kadın gibi farklı cinsiyet/toplumsal cinsiyet kombinasyonları oluşabilmektedir. Bu farklı kombinasyonların girişimcilik eğiliminin farklı olacağı düşünülmektedir.[2] Dolayısı ile H_5 ANOVA ile incelenmiştir.

Öncelikle varyansların farklı olup olmadığı Levene testi ile test edilmiştir ve varyansların homojen olduğu görülmüştür (p=0,106). Elde edilen sonuçlarla ilgili tanımlayıcı istatistikler Tablo 13'te yer almaktadır. ANOVA testi anlamlılık düzeyi p=0,00 bulunmuştur böylelikle H5 desteklenmiştir. Farklı gruplara göre girişimcilik eğilimi farklılaşmaktadır.

Tablo 13. Cinsiyet ve Erillik Dişillik Gruplarına Göre Girişimcilik Eğilimi

	Örneklem Büyüklüğü (N)	Ortalama	Standart Sapma	Tukey Testine Göre Hangi Grupla Farklılaşıyor
erkek ve eril	44	3,80	1,03	Kadın ve dişil
erkek ve dişil	147	3,63	0,90	Kadın ve dişil
kadın ve ne eril ne disil	9	3,44	0,55	
kadın ve eril	14	3,40	1,21	
erkek ve ne eril ne disil	14	3,31	0,92	
kadın ve disil	171	3,22	0,84	Erkek ve eril Erkek ve dişil
Genel Toplam	399	3,45	0,92	

[2] Cinsiyet: Biyolojik olarak adlandırılmaktadır.
Erillik-dişillik: Toplumsal cinsiyet ile erkeğe ve kadına biçilen rol olarak adlandırılmaktadır.

Gruplar arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak hangi gruplardan kaynaklandığı Tukey testi ile incelenmiştir. Buna göre en düşük skorlu grup olan kadın ve dişil grubu ile erkek ve eril grubu arasında, kadın ve dişil grubu ile erkek ve dişil grubu arasında farklılık gözlemlenmiştir.

Tablo 14. Hipotezlerin Karşılaştırılması

H_1	İşletme eğitimi ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki vardır.	**Desteklendi + yönlü ilişki**
H_2	Eğitim ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki vardır.	**Desteklenmedi ilişki yok**
H_3	Girişimcilik eğilimi cinsiyet gruplarına göre farklılaşmaktadır.	Desteklendi
H4	Girişimcilik eğilimi eril-dişil özellikler açısından farklılaşmaktadır.	Desteklenmedi
H_5	Girişimcilik eğilimi farklı cinsiyet / eril dişil olma gruplarına göre farklılaşmaktadır.	Desteklendi

SONUÇ VE ÖNERİLER

Girişimcilik, her yeni bir adımda yeni bir şeyin keşfedildiği, ucu bucağı olmayan, belirsizlikler ve engellerle dolu bir ortamda risk almayı seven, cesaretli ve gelecek ile bugünün sentezini iyi yapabilen bireylerin çıktıkları zorlu bir yoldur. Dolayısıyla girişimcilerin çıktıkları bu zorlu yolda hedeflerine ulaşabilmeleri ve başarılı olabilmeleri için geçecekleri aşamaları iyi kavramaları bunun yanı sıra onları hedeflerine ulaştırabilecek, başarılı olmalarını sağlayacak etkenleri iyi tanımaları gereklidir. Ülkenin sosyo-ekonomik düzeyinin yükselmesi, daha rahat bir yaşama kavuşulması ile ülke refah düzeyindeki artışın sağlanması adına girişimcilik önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmanın sonucunda araştırmanın literatüre uygun olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen veriler ile birlikte işletme eğitiminin girişimcilik eğiliminin meydana gelmesi yönünde işletme eğitimi ve girişimcilik eğilimi arasında pozitif bir ilişkiye rastlanılmıştır. Yine literatüre bakıldığında girişimciliği etkileyen bir diğer unsurun cinsiyet olduğu görülmektedir. Bu çalışmada ise toplumsal cinsiyet kavramı üzerinde durulmuştur ve bu araştırmada toplumsal cinsiyet kavramı ve girişimcilik eğilimi arasında pozitif bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Kültürün boyutlarından biri olarak adlandırılan toplumsal cinsiyet kavramı bu araştırmada eril-dişil özellikler olarak ifade edilmiştir. Toplanan veriler ve yapılan analizler sonucunda eril-dişil özellikler ve girişimcilik eğilimi arasında da pozitif bir ilişkinin olduğu saptanmıştır.

Girişimcilik potansiyelinin ve eğiliminin birer girişimci adayı olarak da görülebilen üniversitelerin işletme bölümünde okuyan öğrencilerinde yüksek seviyelere çıkabilmesi için girişimcilik yönündeki çalışmaların arttırılması ve girişimciliği teşvik eden uygulamalara üniversitelerde yer verilmesi yararlı olacaktır. Üniversitelerde girişimciliği teşvik amaçlı öğrencilere çeşitli kuruluşlarda staj yapmaları için imkan ve olanak sağlanmalıdır.

İşletme bölümlerinde verilen işletme eğitiminin yanı sıra öğrencilere uygulamalı girişimcilik eğitiminin de verilmesi onlardaki girişimcilik potansiyelinin ortaya çıkması yönünde olumlu bir gelişme sağlayabilir. Ayrıca öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi yönünde yapılan çalışmalar yalnızca İktisadi ve İdari Bilimler fakültesiyle sınırlı kalmayıp üniversitelerin diğer fakülte ve bölümlerinde de yapılmaya başlanmasıyla girişimcilik yolunda önemli kazanımlar elde edilebilir.

KAYNAKÇA

Alp, S. (2012). Küme Ekonomilerine Bir Bakış ve Spesifik Bir Örnek Olarak Bursa PVC Makine Endüstri Kümesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 5*(10), 187-202.

Akın, A., ve Zor, İ. (2009). İşletmecilik Eğitiminin Bireyin Girişimci Niteliklerinin Geliştirilmesine Etkileri. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources,11(1),113-138.Retrievedfrom http://dergipark.gov.tr/isguc/issue/25488/268811*

Akın, H. B. (2007). "Görünen Elden Görünmeyen Ele" Girişimcinin Dönüşü: İnternet Çağında Kapitalizm ve Girişimcilik Üzerine Bir Değerlendirme. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 2(2), 93-107.*

Akmut, Ö., Aktaş, R., Aykaç, B., Doğanay, M. M., Durukan, T., Müftüoğlu, M. T. Yüksel, Ö. (2003). Girişimciler İçin İşletme Yönetimi, Gazi Kitabevi, Ankara.

Akkoç, İ., Çalışkan, A., Turunç, Ö. (2012). Gelişim ve Rasyonel Alt Kültürlerinin Girişimci Davranışa Etkisi: Algılanan Çevresel Belirsizliğin Aracılık Rolü. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(4), 65-83, Anadolu Üniversitesi E-Arşiv.*

Akpınar, T., & Küçükgöksel, N. Ç. (2015). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Algısı ve Girişimciliği Engelleyen Sebepler. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 1*(1), 13-19.

Akyüz, Y. (2013). Üniversite Öğrencilerinin KOSGEB Desteklerine Bakış Açıları ve Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Uşak Üniversitesi Örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(3), 80-98.

Alparslan, A., Taş, M , Yastıoğlu, S . (2017). Girişimcilik Niyeti Eğitimle mi Artar Yoksa Kültürel Değerlerle mi Açıklanır. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9 (21), 148-161.*

Armağan, A. (2013). Girişimcilik ve Otonomi (özerklik) İlişkisi: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, *8*(12),49-69.

Arpacı, İ. (2015). Eğitim Fakültesinde Verilen Girişimcilik Dersinin Öğretim Etkinliğinin Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 0 (30), 138-154.*

Arslan, K. (2002). Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğilimleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 3(2), 1-11.*

Aşkın, A., Nehir, S., & Vural, S. Ö. (2011). Tarihsel Süreçte Girişimcilik Kavramı ve Gelişimi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, *6*(2).

Aydoğan, Z. F. (2004). Örgüt Kültürü ve İklimi. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 2, 203-215.*

Aytaç, Ö. (2006). Girişimcilik: Sosyo-kültürel Bir Perspektif. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (15), 139-160.*

Aytaç, S. (2005). Çalışma Yaşamında Kariyer Yönetimi Planlaması Gelişimi ve Sorunları, 2. Baskı, Ezgi Kitabevi, Bursa.

Balaban, Ö., ve Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 3(2), 133-147.*

Baltaş, A. (2013). İnsana ve İşe Değer Katan Yeni İK, N. Feroğlu (Ed.), 2. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Başer, H., ve Büber, R. (2012). İş Kurma Amacı Olan Adayların Girişimcilik Özelliklerinin Ölçülmesi: Aydın İli'nde Bir Uygulama. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 4(1), 135-143.*

Başol, O., Dursun, S., Aytaç, S. (2011). Kişiliğin Girişimcilik Niyeti Üzerine Etkisi: Üniversiteli Gençler Üzerine Bir Uygulama. "*İş-Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 13(4), 7-22, acikerisim.kirklareli.edu.tr.*

Bayar, Y. (2012). Girişimcilik Finansmanında Risk Sermayesi ve Melek Finansmanı. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 7(2). 133-144.*

Bayar, Ö., Haskan Avcı, Ö., Koç, M. (2018). Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği'nin (ETCRSÖ) Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18 (1), 57-76. DOI: 10.17240/aibuefd.2018..-371876.*

Bayraktar, B., ve Karadeniz, G. (2016). Üniversite Gençlerinin Girişimcilik Özelliklerinde Etkili Olan Faktörler. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5 (5), 59-73. Retrieved from http://dergipark.gov.tr/mjss/issue/40508/485491.*

Bayram, G.N.(2014). Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma (Yüksek lisans tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.

Benligiray, S., ve Özkan Tez, H. (2011). Üniversitelerin İşletme Eğitimi Veren Bölümleri Öğrencilerine Genel İşletmecilik Değerlerini Kazandırmayı Amaçlıyorlar mı? *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,13(2), acikerisim.aku.edu.tr.*

Birol, Y. E., Tuncay, M., Kaya, H. İ. (2014). İktisadi Gelişme Açısından Girişimcilik Kültürü: Sivas, Tokat ve Amasya İllerinde Bir Uygulama. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, (Cilt 9, Sayı 2), 234-252.*

Birsel, M., İslamoğlu, G., Börü, D. (2008). Hofstede'nin Eril Dişil Boyutunun Kadınlar ve Erkekler Açısından Değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öneri Dergisi, 57-63. http://www.academia.edu/2384499*

Bozkurt, Ö. Ç., ve Alparslan, A. M. (2013). Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler İle Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, (Cilt 8, Sayı 1), 7-28.*

Bozkurt, Ö.Ç., Kalkan, A., Koyuncu, O., Alparslan, A. M. (2012). Türkiye'de girişimciliğin gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma. *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences Year, 1(15), 230-247.*

Bulut, Ç., ve Aslan, G. (2014). Üniversitelerde Girişimcilik Eğitimi. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *14*(27), 1-20.

Çalık, T., ve Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 13(1), 55-66.*

Çalışır, G. Ç., ve Kılıçaslan, E . (2017). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadın Girişimcilik: TEB KOBİ TV. *Aydın İktisat Fakültesi Dergisi, 2 (1), 124-140. Retrieved from http://dergipark.gov.tr/aifd/issue/33272/369913.*

Çarıkçı, İ., ve Koyuncu, O. (2010). Bireyci-toplumcu Kültür ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (3), 1-18.

Çelik, A., ve Akgemci, T. (1998). Girişimcilik Kültürü ve Kobiler. Nobel Yayınları, Ankara.

Çelik, Y., ve Karadal, Y. (2007). Kobilerin Sorunları ve Çözüm Stratejilerinin Algılanan Performans Üzerine Etkileri: (Aksaray ve Mersin Örneği). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16 (2), 119-138. Retrieved from http://dergipark.gov.tr/cusosbil/issue/4377/59976

Çelik, E., ve Topçuoğlu, P. (2017). Proaktif Kişiliğin Öznel Zindelik ile Merak Arasındaki İlişkide Aracılık Etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.*

Çetin, C. (2010). Stratejik Düşünce ve Kurumsal Girişimcilik. İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

Çetin, O., ve Taşdemir, Ö. (2017). Girişimcilik Kapasitesi ve Bireysel Yenilikçiliğin Girişimcilik Niyeti Üzerine Etkisi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 6 (3), 76-87.*

Çiçek, R., ve Durna, U. (2012). Meslek İdealleri ve Girişimcilik Niyetleri/Professıonal Ideals And Entrepreneurıal Intentıons. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *9*(17), 17-31.

Çolakoğlu, H., ve Çolakoğlu, T. (2016). Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitimi İle Öz Yeterlilik Algısı ve Girişimcilik Potansiyeli İlişkisi Üzerine Bir Saha Araştırması. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 70.

Demir, A. Z., Eliöz, M., Çebi, M., Sezen, S. (2015). Girişimcilik ve Girişimci Üniversite: Spor Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *34*(1), 198-212.

Demirel, E. T., ve Tikici, M. (2004). Kültürün Girişimciliğe Etkileri. *Fırat Üniversitesi Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi, 2(3), 49-58.*

Demirel, E. T. (2013). Yaşam Amaçlarının Girişimcilik Düşüncesini Biçimlendirmesi; *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi Cilt:12 Sayı:45 (123-143).*

Demirel, Ö., Kaya, Z., Ada, Ş., Başar, E., Dağlı, A., Ekinci, E., Ergün, M., Gelbal, S., Hoşgörür, V., Kıroğlu, K., Mahiroğlu, A., Taştan, N. (2014). Eğitim Bilimine Giriş. Ö. Demirel., ve Z. Kaya(Ed.), 10. Baskı, Pegem Akademi Basım Yayın Dağıtım, Ankara.

Doğan, S. (2010). Avrupa Birliği'nin Girişimcilik Politikası-Kobi Yaklaşımı ve Türkiye. İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

Doğaner, M., & Altunoğlu, A. E. (2010). Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, *2*(2), 103-110.

Döm Tomak, S. (2015). Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği, 5. Güncellenmiş Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.

Durak, İ., İrmiş, A. ve Özdemir, L. (2017). Girişimcilik Anadolu Kent Girişimciliğinden Örnekler, Genişletilmiş 2. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.

Duran, C., Büber, H., Gümüştekin, G. E. (2013). Girişimcilik Hislerine Eğitimin Katkısı: Kütahya Meslek Yüksek Okulu Makine Programı Örneği. *Journal of Entrepreneurship & Development/Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, *8*(2), 33-56.

Durmuş, B., Yurtkoru, S. ve Çinko, M. (2011). Sosyal Bilimlerde Spss'le Veri Analizi, 4. Baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul.

Durukan, T. (2006). Dünden Bugüne Girişimcilik ve 21. Yüzyılda Girişimciliğin Önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 1(2), 25-37.*

Duygulu, E. (2008). Algılanan Kurumsal Görünüm, Proaktif Kişilik Özelliği ve İş Kurma (Girişimcilik) Tutumu. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(2), 95-120.*

Düzakın, E., ve Yılmaz, Ö. (2009). İşletme Mezunlarının İş Hayatındaki Yeri Ve İşletme Eğitimi: 1000 Büyük Sanayi Kuruluşunun İşletme Mezunlarından Beklentileri Üzerine Araştırma. *Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences, 18*(1).

Ekici, E., ve Turan, M. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimi: Planlanmış Davranışlar Teorisi ve Girişimcilik Eğitiminin Rolü. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 26, Sayı 1, 2017, Sayfa 201-215 201.*

Emre, C. (2003). Yönetim Bilimi Yazıları, İmaj Yayınevi, Ankara.

Ensari, M. Ş., & Alay, H. K. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Yenilikçilik Eğilimi İle Girişimcilik Potansiyelleri Arasındaki İlişkiye Ailelerin Girişimcilik Öyküsünün Aracı Etkisinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma, *Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute/Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2

Er, B., Şahin, Y., Mutlu, M. (2015). Girişimciler İçin Alternatif Finansman Kaynakları: Mevcut Durum ve Öneriler. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi, 1 (1), 31-54. DOI: 10.20979/ueyd.182890*

Erbil, Y. (2015). İnşaat Sektöründe Girişimcilik Eğilimi Üzerine Bir Değerlendirme, *Trakya University Journal of Engineering Sciences, 16*(1).

Ercan, S., ve Gökdeniz, İ. (2009). Girişimciliğin Gelişim Süreci ve Girişimcilik Açısından Kazakistan. *Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, 49*, 59-82.

Erboy, N. (2013). E-dış Ticaret ve Girişimcilik Üzerine Etkileri. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD), 5*(8), 50-61.

Erhan Oktay, Alptekin Güney, 2002). (Türkiye'de Kobi'lerin Finansman Sorunu ve Çözüm Önerileri, 21. Yüzyıl'da Kobi'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu, 03-04 Ocak 2002, Doğu Akdeniz Üniversitesi, K.K.T.C.

Erol, M. (2010). Ekonomik Kriz ve KOBİ'ler. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 5(1), 165-181.*

Ersoy, H. (2010). Kültürel çevrenin girişimcilik tercihine etkisi. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 2 (1), 71-77.

Ertürk, M. (2013). İşletme Biliminin Temel İlkeleri, 9. Baskı, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul.

Gökerik, M , Tekin, M . (2016). Şehir Markalaşmasında Girişimciliğin Önemi: Uşak İli Örneği. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi- Journal of the Human and Social Science Researches, 5 (7), 2259-2276. DOI: 10.15869/itobiad.260264*

Göksel, A., ve Barak, O. (2007). Türk Üniversitelerindeki İşletme Eğitim Yapılarının Karşılaştırılması ve İşletme Eğitiminde Yeni Yönelimlerin İncelenmesi, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 9 / 3, 147 – 180.*

Greene, P. G., Hart, M. M., Gatewood, E. J., Brush, C. G., Carter, N. M. (2003). Women entrepreneurs: Moving front and center: An overview of research and theory. *Coleman White Paper Series, 3,* 1-47.

Güler, E., ve Kanber, S. (2013). İnovasyon Aktivitelerinin İnovasyon Performansı Üzerine Etkileri: İmalat Sanayii Uygulaması, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20 (1), 61-76.*

Gürol, Y. (2004). İşletmecilik Eğitiminde Kullanılan Öğretim Metotları ve Aktif Bir Eğitim Aracı Olarak Yönetim Oyunları. *Yönetim/İşletme İktisadı Ensitüsü Dergisi,77-92.*

Gümüşoğlu, Ş., ve Karaöz, B. (2014). Tarihsel Süreçte Girişimcilik: Muğla Örneği. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 3*(1).

Güney, S. (2006). Kadın Girişimciliğine Genel Bir Bakış. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, Cilt 1(1), 25-43.*

Güney, S., Yalçın, Ö., Çetin, A. (2007). *Girişimcilik ve Kültür. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 1(2), 53-77.*

Güreşçi, E. (2014). Girişimcilik Eğilimi Üzerine Bir Araştırma: İspir Hamza Polat MYO Örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 9(1), 23-38.*

Güven, S . (2010). Hayat Bilgisi Dersi öğretim Programlarının Girişimcilik Özellikleri Açısından İncelenmesi, *Education Sciences, 5 (1), 49-57.*

Hair, J.F., Anderson, R. E, Tatham, R. L., Black W. C., (19998) Multivariate Data Analysis, Fifth Edition, New Jersey, Prentie Hall, 1998.

Işık, P., ve Kılınç, A. (2016). İnovasyon-Temelli Ekonomi: Seçilmiş Ülkeler Üzerine Bir Uygulama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16 (1), 0-0. Retrieved from http://dergipark.gov.tr/ausbd/issue/26453/278537.*

İbicioğlu, H., Taş, S., Özmen, H. İ. (2010). Üniversite Eğitiminin Girişimcilik Düşüncesinin Değişimine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. academia.edu

İnce, A , Çamlıbel, F., Birol, Y. (2016). Kosgeb Girişimcilik Eğitimine Katılan Kursiyerlerin Girişimci Kararını Etkileyen Sebepler Üzerine Bir Araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21 (1), 113-123.*

İrmiş, A., ve Barutçu, E. (2012). Öğrencilerin Kendilerini Girişimci Bir Kişiliğe Sahip Görmelerini ve İş Kurma Niyetlerini Etkileyen Faktörler: Bir Alan Araştırması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 26(2).*

İpçioğlu, İ., ve Taşer, A. (2009). İşletme Bölümlerinde Verilen Eğitimin Girişimci Adayı Öğrenciler Üzerindeki Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (10), 13-25. Retrieved from http://dergipark.gov.tr/sbe/issue/23194/247755*

Kalaycı, Ş. (2006). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri (2.baskı), Asil Yayın Dağıtım.

Kanter, R. M. (2011). K. Tanrıyar(Çev.), Süper Şirket Öncü Şirketler Nasıl İnovasyon, Kar ve Sosyal Refah Yaratır, Optimist Yayınları, İstanbul.

Karabayır, M. E., Gülşen, A. Z., Çifci, S., & Muzaffar, H. (2012). Melek Yatırımcıların Yatırım Kararlarında Girişimci Odaklılığın Rolü: Türkiye'deki Melek Yatırımcılar Üzerine Bir Çalışma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 67(02), 069-093.*

Karabey, C. N., ve Bingöl, D. (2010). Girişimciliğin Başlangıcı Olarak Fırsat Tanımlama. *İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadı Enstitüsü Dergisi, 21(67).*

Karadal, H. (2016). Girişimcilik, Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi & Güncel Konular & Girişimci Destekleri & İş Planı. H. Karadal(Ed.), Geliştirilmiş 4. Baskı, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul.

Karafakıoğlu, M. (2013). Uluslararası Pazarlama Yönetimi Teori, Uygulama ve Örnek Olaylar, 8. Baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul.

Karagöz, K. (2016). Girişimcilik-Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye İçin Ekonometrik Bir Analiz. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 11(2), 264-292.*

Kaygın, E., ve Salik, N. (2017). Girişimcilikte İş Fikri Geliştirme ve İş Planı. E. Kaygın (Ed.), Girişimcilik Temel Kavramlar, Girişimcilik Türleri, Girişimcilikte Güncel Konular, 1. Baskı, Cinius Yayınları, İstanbul.

Keleş, H. N., Özkan, T. K., Doğaner, M., & Altunoğlu, A. E. (2012). Önlisans Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (9).

Kılıç, R., Keklik, B., Çalış, N. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Bandırma İİBF İşletme Bölümü Örneği. *Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences, 17*(2).

Kishali, Y., ve Pehlivanlı, D. (2006). Risk Odaklı İç Denetim ve İMKB Uygulaması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi, (30), 75-87.*

Korkmaz, S., Ermeç, A., Yücedağ, N. (2009). İşletmelerin Yenilikçi Kabiliyetleri ve İhracat Performanslarına Etkileri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2), 83-104.*

Kubaş, A. (2017). Trakya Bölgesinde Girişimcilik Ekosistemi ve Eğitimi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 6(4), 157-161.*

Kumkale, İ. (2015). Kadın Girişimciliğinin Stratejik Liderlik Yetkinlikleri Açısından İncelenmesi ve Bir Araştırma, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.

Kurnaz, G., ve Bedük, (2017). A. Türkiye'de ve Dünya'da Melek Yatırımcılık. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 20(1), 27-40.*

Marangoz, M. (2011). Girişimciler İçin Sınırsız Ticaret: E-ticaret. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, *6*(1).

Mazgal, S., ve Özdemir, Y. (2017). Girişimcilikte İş Fikri Geliştirme ve İş Planı Girişimcilik Temel Kavramlar, Girişimcilik Türleri, Girişimcilikte Güncel Konular. E. Kaygın(Ed.), 1. Baskı, Cinius Yayınları, İstanbul.

Maya, İ., Uzman, E., Işık, H. (2012). MYO Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerini Farklı Kaynaklardan Algıladıkları Sosyal Desteğin Yordaması. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 7*(1).

Müftüoğlu, T., Ürper, Y., Başar, M., Tosunoğlu, T. (2007). Girişimcilik. Y. Odabaşı(Ed.), Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Yayınları, Eskişehir.

Mucuk, İ. (2015). Meslek Yüksekokulları İçin Temel İşletme Bilgileri, 7. Basım, Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Najimudinova, S . (2017). Kırgızistan'da Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerinde Yapılan Araştırmaların Değerlendirilmesi: 2003-2017 Yılları Arası Bibliyometrik Bir Analiz. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6 (4), 503-513. Retrieved from http://dergipark.gov.tr/mjss/issue/40527/486304.*

Oktay, E.,ve Güney, A. (2002). Türkiye'de Kobi'lerin Finansman Sorunu ve Çözüm Önerileri, 21. Yüzyıl'da Kobi'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu, Doğu Akdeniz Üniversitesi, K.K.T.C.

Onay, M., ve Çavuşoğlu, S. (2010). İşletmelerde Girişimcilik Özelliğini Etkileyen Faktörler: İç Girişimcilik. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(1), 47-67.*

Öncül, S.M., Deniz, M., İnce, R.A. (2016). Hofstede'nin Örgüt Kültürü Modelinin Potansiyel Girişimcilerin Yetiştiği Çevresel Özellikler Kapsamında Değerlendirilmesi. *Journal of Academıc Approaches Sprıng 7(1).*

Öngen, B., ve Aytaç, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi. Sosyoloji Konferansları, (48), 1-18.

Ören, K., ve Biçkes, M. (2011). Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeli Üzerindeki Etkileri (Nevşehir'deki Yüksek Öğrenim Öğrencileri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(3).*

Özçifçi, V., ve Sarıçay, H. (2014). İşletmelerde Yenilikçilik Faaliyetlerinin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18(1), 387-404.*

Özdemir, A. (2014). Kültür, Benlik Saygısı ve Girişimcilik Eğilimi: Amerikan ve Türk Üniversite Öğrencilerinde Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *Istanbul University Journal of the School of Business/İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 43(2), 351-367.*

Özdemir, A., Saygılı, M., & Yıldırım, K. (2016). Risk Alma Eğilimi Ve Başarma İhtiyacının Girişimcilik Potansiyeline Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *The Journal of Business Science/İşletme Bilimi Dergisi, 4(2), 121-141.*

Özdemir, L. (2015). Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Sosyo-demografik Özellikler Açısından Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *20*(1).

Özdemir, Y., & Mazgal, S. (2012). Bir Kariyer Tercihi Olarak Girişimcilikte Dışsal Faktörlerin Etkisi: Sakarya Örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, *7*(1).

Özdemir, Ö. G. (2012). Ekonomik Gelişme ve Girişimcilik: İnovatif Girişimciliğin Yeni Değer Yaratımında Rolü. *Social Sciences*, *7*(1), 1-18.

Özkan, Ş. Gündoğdu, F. Emsen, S. ve Aksu, H. (2003). Türkiye'de Girişimcilik ve Belirleyicileri: Marmara ve Doğu Anadolu Bölgesi Üzerinde Bir Uygulama. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 58(4), 146-172.*

Özkul, A. S. (2012). 19. Yüzyıl Türk Yüksek Öğretiminde İşletme Eğitimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), 223-241.

Özkul, G., ve Örün, E. (2016). Girişimcilik ve İnovasyonun Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Ampirik Bir Araştırma. *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Dergisi*, *5*(2), 17-51.

Patır, S., ve Karahan, M. (2010). Girisimcilik Egitimi ve Üniversite Ögrencilerinin Girisimcilik Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Arastirmasi/*A Field Research on Entrepreneurship Education and Determination of the Entrepreneurship Profiles of University Students. Business and Economics Research Journal, İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 1(2), 27-44.*

Pazarcık, Y., ve Aydın, E. (2015). Girişimcilik Temelli Ders Tasarımının Öğrencilerin Girişimci Eğilim ve Davranışlarına Etkisi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Deneysel Bir Çalışma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 10(2), 126-146.*

Pazarcık, Y. (2016). Türkiye'de İşletme Yüksek Lisans Eğitiminde İlk Adım: İşletme İdaresi Kurslarına İlişkin Bir Sözlü Tarih Çalışması. *Istanbul University Journal of the School of Business İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi Vol/Cilt: 45, Special Issue/Özel Sayı, 9-25.*

Polat, D. D. (2011). Girişimcilik Motivasyonu ve İşletme Yenilikçiliği Arasındaki İlişkinin Araştırılmasına Yönelik Turizm İşletmelerinde Bir Araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 6(2), 227-254.*

Sakınç, S., ve Bursalıoğlu, S. A. (2012). Yükseköğretimde Küresel Bir Değişim: Girişimci Üniversite Modeli. *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, *2*(2).

Śledzık, K. (2013). Schumpeter's View On İnnovation and Entrepreneurship. s. 89-94.

Sargut, S.A. (2001). Külterler Arası Farklılaşma ve Yönetim. İstanbul: İmge Kitabevi.

Satı, Z. E., ve Işık, Ö. (2011). İnovasyon ve Stratejik Yönetim Sinerjisi: Stratejik İnovasyon. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *9*(2).

Şahin, M. (2015). Girişimcilik Bağlamında Eğitimin Sivilleşmesi ve Girişimcilik Örneği Olarak STK'lar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (30), 121-132.*

Şahin, M., ve Alkan M. R. (2016). Yükseköğretimde Değişim Dönüşüm Süreci ve Üniversitelerin Genişleyen Rolleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Cilt: 5 Sayı: 2 Mayıs 2016, Journal of Research in Education and Teaching.*

Şeşen, H., ve Basım, N. (2012). Demografik faktörler ve kişiliğin girişimcilik niyetine etkisi: Spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Ege Akademik Bakış*, *12*, 21-28.

Şişman, M. (2002). Örgütler ve Kültürler, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Soysal, A. (2010). Türkiye'de Kadın Girişimciler: Engeller ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 65-1.*

Soyşekerci, S. (2013). Uygulamalar ve Şirket Örnekleriyle Girişimcilik, Genişletilmiş 2. Baskı, Kriter Yayınevi, İstanbul.

Tabak, A., Erkuş, A., & Meydan, C. H. (2010). Denetim odağı ve yenilikçi birey davranışları arasındaki ilişkiler: belirsizliğe tolerans ve risk almanın aracılık etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(1), 159-175, earsiv.anadolu.edu.tr.*

Tarhan, M., ve Kılıç, F. (2017). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Girişimcilik Becerisinin Kazandırılmasına Yönelik Kaynaklar Bibliyografyası. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17 (4), 1974-1993. DOI: 10.17240/aibuefd.2017.17.32772-363986*

Tekin, M. (2006). Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği Meslek Yüksek Okulları İçin. Selçuk Üniversitesi Yayınları, Konya.

Timuroğlu, M. K., & Çakır, S. (2014). Girişimcilerin Yeni Bir Girişim Yapma Niyetlerinin Risk Alma Eğilimi İle İlişkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(2), 119-136.*

Tomak, S. (2011). Girişimcilik ve Bilişsel Yanlılık. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 6(1), 72-95.*

Top, K. A. (2011). İşletme Eğitimi İçin Üniversite–Sanayi İşbirliğine Dayalı Bir Öneri, *Öneri Dergisi*, *9*(36), 09-13.

Top, S. (2012). Girişimcilik Keşif Süreci, 1. Baskıdan (Tıpkı 2. Basım), Beta Basım Yayın, İstanbul.

Uluyol, O. (2008). Girişimcilikte Alternatif Bir Finansman Modeli Olarak Melek Finansman Yöntemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 3(2), 43-68.*

Ulucan, S. (2015). Girişimcilik Eğiliminin ve Girişimcilik Eğilimini Etkileyen Faktörlerin Analizi: Ortaöğrenimde Lise 3. ve 4. Sınıf Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Uluköy, M., ve Demireli, C. (2014). Cinsiyetin Girişimcilik Profili Üzerindeki Etkisi: Erkek Girişimcilik ve Kadın Girişimciliğin Karşılaştırmalı Analizi, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 1(22): 47-55.*

Uyguç, N. (2003). Cinsiyet, Bireysel Değerler ve Meslek Seçimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(1), 93-103.*

Uygun, M., & Güner, E. (2016). Gençlerin Girişimcilik Eğilimlerinde Girişimci ve Girişimcilik Algılarının Rolü. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *8*(3), 55-66.

Uygun, M., Mete, S., & Güner, E. (2015). Genç Girişimci Adayların Girişimcilik Eğilimlerinde Girişimciliğe Yönelik Motivasyonlarının Rolü. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, *1*(4), 1327-1349.

Ünsar, A. S. (2017). Genel İşletme, Paradigma Basım Yayın Dağıtım, Çanakkale.

Vefikuluçay, A. G. D., Zeyneloğlu, A. G. S., Eroğlu, K., & Taşkın, L. (2007). Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 14 (2), 026-038.*

Yağcı, M. İ., ve İlarslan, N. (2010). Reklamların ve Cinsiyet Kimliği Rolünün Tüketicilerin Satın Alma Davranışları Üzerindeki Etkisi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 11(1), 138-155.*

Yalçıntaş, M. (2010). Çağımızda Girişimcilik. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 5(1).*

Yelkikalan, N., Kandemir, G., Serez, M. (2006). Girişimcilik Mesleği ve Türkiye'deki İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde Girişimcilik Eğitimi. *Yönetim Bilimleri Dergisi, 4(1), 218-235. acikerisim.lib.comu.edu.tr.*

Yelkikalan, N., ve Pazarcık, Y. (2005). 7 İşletme Eğitiminde Global Perspektif. ÇOMÜ BİGA İ.İ.B.F. ÖRNEĞİ. *Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 5(2).*

Yelkikalan, N., Akatay, A., Yıldırım, H. M., Karadeniz, Y., Köse, C., Koncagül, Ö., Özer, E. (2010). Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik

Eğitimi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 51-59.

Yeşil, S. (2007). Uluslararası Ortaklıklar: Kültürel Farklılıklar ve Bu Farklılıkların Üst Yönetim Grubunun Çalışma ve Performansına Etkileri. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(1), 232-246.*

Yıldırım, M. H., Demirel, Y., & İçerli, L. (2011). İşletme Sahibi Yöneticilerin Girişimci Kişilik Özellikleri İle Girişimcilik Becerileri Arasındaki İlişkinin Tespiti: Aksaray Örneği. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, *3*(2).

Yılmaz, A. S. (2014). Bir Sosyal Değişim Ajanı olarak Girişimcilik Eğitimi. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, *6*(1), 297-310.

Yıldız, S., ve Alp, S. (2012). Girişimcilik Teorisi Çerçevesinde Kobilerin Ekonomiye Etkileri ve Rekabet Koşullarını Etkileyen Faktörler. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 7(2), 29-49. acikerisim.lib.comu.edu.tr.*

Yumuk, G. (2013). Turizm Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Eğitimlerinin Girişimcilik Eğilimlerine Etkisi. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi, 2(2), s. 96-120.*

Zerenler, M., Türker, N., Şahin, E. (2007). Küresel Teknoloji, Araştırma-Geliştirme(AR-GE) ve Yenilik İlişkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 653-667.*

EKLER

Değerli Öğrenciler,

Bu çalışma; İŞLETME EĞİTİMİNİN VE ERİL-DİŞİL ÖZELLİKLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ İLE İLİŞKİSİ: TRAKYA ÜNİVERSİTESİ İ.İ.B.F. İŞLETME BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA. konulu tez çalışmasının uygulama kısmı ile ilgilidir. Yapılan araştırma tamamıyla akademik nitelikli olup çalışmadan elde edilecek bilgiler bilimsel amaca yönelik olarak kullanılacak ve alınan cevaplar kesinlikle gizli tutulacaktır.

Dr. Öğretim Üyesi Seyhan BİLİR GÜLER

Tez Danışmanı

1. BÖLÜM: DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Lütfen aşağıda yer alan kişisel bilgilerinizi belirtiniz.

1- Cinsiyetiniz : □ Kadın □ Erkek

2- Yaşınız :

3- Doğum yeriniz (İl olarak) :

4- Aşağıdaki ifadelerden kendinize uygun olanları işaretleyiniz. (Birden fazla işaretleyebilirsiniz)

1- Saldırgan		11- Egemen	
2- Şefkatli		12- Başkalarına Karşı Duyarlı	
3- Yükselme Tutkunu		13- Baskıcı	
4- Merhametli		14- Halden Anlar	
5- Dediği Dedik		15- Kendine Güvenli	
6- Nazik		16- Sevgi Dolu	
7- Atletik		17- Bağımsız	
8- Çocuklara Karşı Sevgi Dolu		18- Anlayışlı	
9- Rekabet Sever		19- Tavır Koyucu	
10- Sadık		20- Sıcak	

2. BÖLÜM: GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ÖLÇEĞİ 1 FAKTÖR TOPLAM 3 MADDE

Lütfen aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyarak, mevcut duygu ve düşüncelerinizi en iyi yansıtan seçeneği (X) ile işaretleyiniz.

1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum

1. FAKTÖR: GİRİŞİMCİLİĞE YÖNELİK HEVESLİLİK 3 MADDE		1	2	3	4	5
1	Kendi işimi kurmak için gerekli fırsatları yaratma yeteneğine sahibim.					
2	Kesinlikle kendi işimi kurmayı hedefliyorum.					
3	Mutlaka girişimci olmaya odaklanıyorum.					

3. BÖLÜM: İŞLETME EĞİTİMİ ÖLÇEĞİ 1 FAKTÖR 10 MADDE

Lütfen aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyarak, mevcut duygu ve düşüncelerinizi en

1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım,

4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum

iyi yansıtan seçeneği (X) ile işaretleyiniz.

1 FAKTÖR 10 MADDE	1	2	3	4	5
1- İşletme eğitimi, girişimde bulunma konusunda beni olumsuz etkiledi.					
2- İşletme eğitimi, girişimci olma yolundaki düşüncelerimi olumlu yönde etkiledi.					
3- İşletme eğitimi, önceden fark etmediğim potansiyeli açığa çıkardı.					
4- Aldığım eğitim ile " Ben de girişimci olabilirim" düşüncesi ağırlık kazanmaya başladı.					
5- İşletme eğitimi , girişimciliği bir kariyer olarak düşünmeme sebep oldu.					
6- Başarılı bir girişimci olmak için en önemli unsur eğitimdir.					
7- Girişimcilik potansiyelinin geliştirilmesinde eğitim önemli bir unsurdur.					
8- Eğitim sayesinde gençlerin girişimcilik potansiyeli geliştirilebilir.					
9- Potansiyelimin girişimciliğe uygun olmadığını işletme eğitimi ile görmüş oldum.					
10- Eğitimin başarılı bir girişimci olunmasında etken bir unsur olduğunu düşünmüyorum.					